

τούς αποφεύγει, όπως ο άσπροντυμένος ένα καπνοδοχοκαθαριστή!

Εγώ τουλάχιστο θα φυλάγομαι από δὲ και πέρα να τους πάρω από κοντά τους επίσημους και άνυπεύθυνους, καπνοδοκαθαριστάδες του Έλλ. Κράτους, όσο κι αν ήθελα να φορῶ μαῦρα από τή μεγάλη μου λύπη για τή μαύρη τους ψυχή!

Με ὄλη μου τή βαθειά απογοήτευση, όμως δὲ θα πάψω να ὑπηρετῶ τὰ ἀληθινὰ συμφέροντα τοῦ Έλλ. ἔθνους όσο μπορῶ καλύτερα, ἂν κι ὄχι τοῦ Έλλ. ἔθνους τοῦ ἐνεστώτος, όμως τοῦ Έλλ. ἔθνους τοῦ μέλλοντος! Ἐνὸς μέλλοντος ποῦ θὰ εἶναι καθαρισμένο ἀπὸ κάθε Βυζαντινὴ μούχλα τοῦ νοῦ και τῆς ψυχῆς! Τότε θὰ φανῆ, ποιοὶ εἶναι οἱ σωστοὶ προδότες και ποιοὶ οἱ σωστοὶ εὐεργέτες!

Παρατηρῶ ἀκόμα ὅτι τὰ παραπάνω «ξεγυμνώματα» ἔγιναν σύμφωνα με τὴν ἀρχὴ τοῦ γερμανικοῦ ρητοῦ «με δύο μαρτύρων στόματα βγαίνει παντοῦ ἡ ἀλήθεια». Κ' οἱ δύο μάρτυρές μου εἶναι ὁ κ. Κ. Χατζόπουλος στὸ Μόναχο κι ὁ κ. Ἀντιωνακάκης στὴ Λειψία. Αὐτοὶ θὰ εἶναι πρόθυμοι, πιστεύω να ἐπικυρώσουν τὴν ἀλήθεια τῶν λεγομένων μου σὲ ὅποιον τοὺς τῆ ζητήσει.

Λειψία—Κόννεβις 15 Ἀπρίλη 1908.

DR KARL DIETERICH

ΗΛΙΟΣ ΒΓΑΙΝΕΙ

Νῦν ἔργων τὸν Ἔρωτα,
ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ III—18

*Ἐφῆς σοῦ τὸ παράγγειλα σ' τὸ ματαλέω και τώρα
Νὰ μὴ με τυραγνᾷς...

Τί τὸ ματρί σου παρακάς και ροβολᾷς στὴ χώρα
κι ἀπὸ τὴν πόρτα μου περνᾷς;

*Ἄν κάποιε σὲ τήραξα και σοῦκρινω πὸς εἶσαι
πρῶτος στὴ λεβεντιά—

ἄλλοῦ βάλ' τὴν ἀγάπη σου, ἄλλοῦ τὰ δίχτια στήσε
και ξέχασέ με πιά....

Βαρὺ χειμῶνα μέσα μου στὰ περασμένα χρόνια
εἶχα βαλτό.

Τὸ στορισμά σου εἶτανε πὰ στῆς καρδιάς τὰ χιόνια
ὠμίμ! γραφτό.

Ἄν ξέρω ἂν εἶδον πόθος μου κι ἀγάπη, ποῦ πεθαίνει
τὴ πάλωσε,

μὰ ὄλα τὰ περασμένα μου ξέρω μόνο πὸς βγαίνει
ἄχ! ἕνας ἥλιος βγαίνει

ποῦ τάλωσε....

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΜΙΜΗΣΗ (*)

Στις 10 τοῦ Φλεβάρη ἀλά Φράγκια, πάνω στὰ νιάτα τοῦ και τὴν τόση γλύκα τῆς ζωῆς, τριαντατέσσαρω χρονῶ παληκᾶρι, παράδωκε τὸ πνεῦμα στὸν Προφήτη, μίσεψε για τὸ αἰῶνιο του ταξίδι, ὁ ξανθὸς ἐρωτάρης τῆς Ἁγίας Λευτεριάς, ὁ ἀκούρατος κυνηγητῆς ἐνοῦ πανώριου ὄνειρου, ὁ Ρήγας Φεραῖος τῶν Αἰγυπτίων Μουστάφα Πασσᾶς Κάμελ.

Παιδί με θέληση και πατριωτισμὸ ἄμετρο, δὲν ἄφισε στὴ φτώχεια του να τονέ γονατίσῃ, μὰ με τὴν ἐπιμονή, τὴν ὑπομονή και τὴν ἀδιάκοπη μελέτη κατόρθωσε να τὴ νικήσῃ, να τὴν ξαπλώσῃ χάμω, και πατώντας πάνω τῆς να κηρύξῃ στὸν κόσμο, πὸς με τὴν ἐπιμονή κι ἀληθινὴ μελέτη ὄλα κατορθώνονται, ἀρκεῖ κανεὶς να θέλῃ.

Μεγάλοι πατριῶτες του, ὄχι βέβαια ἀπὸ τὸ ἰνᾶφι τῶν Σεβαστόπουλων, μὰ ἀπὸ κάποιο ἄλλο ἄγνὸ κι ἀνείπωτο, πατριῶτες προοδευτικοὶ ποῦ λαχταροῦν και θέλουν να καμκρώσουν ὄσο τὸ γληγορῶτερο τὴν πατρίδα τους λεύτερη και φωτοδότρα, δὲν τὸν ὑποχρέωσαν να τοὺς ξηγᾷ τὸ Κοράνιο και τοὺς σαρακοφαγομένους παλιούς τους γραφιάδες και ποιητές, μὰ τὸν ἄφηκαν λεύτερο, τονέ θέλησαν κάτι πιὸ μεγάλο, τὴν πόθησαν κήρυκα καινούργιας θρησκείας, νέων ιδεῶν.

Σὰν τὸν εἶδαν ἔτσι ξυπνὸ και καματερό, τὸν συνέντρεξαν σ' ὅτι τοὺς χρειάζοτανε, τονέ σπούδαξαν στὰ ἐδῶ σχολεῖα, τὸν ἔστειλαν στὴν Εὐρώπη να τελειοποιθῆ, και τὸν ἄφηκαν να τραβήξῃ τὸ δρόμο του μόνος, ἐλεύθερος πάντα ὄπου ἤθελε, σ' ὅτι εἶχε κλίση κι ὄπως ἔκρινε καλλ ὄτερο. Ἡ λευτεριά γενεᾶ τῆ Λευτεριά.

Ὅλως διόλου ἀντίθετα σ' ὅτι κάνουμε ἐμεῖς, ποῦ σὰ θὰ στείλουμε καμμιὰ φορὰ κανένα ὄζω ἀπὸ τὰ στενὰ σύνορά μας, ἔχτος ποῦ θὰ στείλουμε κείνον ποῦ θὰ διαθέσῃ τὰ πιὸ θεμιτὰ κι ἀθέμιτα μέσα κι ὄχι ποῦ ἔχει τὴν ἀξία, τὸ χαράζουμε και τὸ δρόμο, τονέ δένουμε κοντὰ σὲ μιὰ ἐπιστήμη, ἀδιάφορο ἂν ἔχῃ κλίση ἢ ὄχι, και τὸ λέγουμε «αὐτοῦ θὰ μείνῃς, αὐτὸ θὰ μάθῃς και σὰ με τὸ καλὸ γυρίσῃς, σ' αὐτὴ τῆ θέση θὰ σὲ διορίσουμε, αὐτὸ τὸ κόκκαλο θὰ σοῦ δόσουμε να γλύφῃς και σὺ ἀπὸ τὴν Ψωροκώσταينا, σχαρνώντας τὰ γονικά μας».

*) [Σημ. τοῦ «Νουμά». Ἡ ὄρθρο αὐτὸ μᾶς εἶχε σταλθεῖ ἀπὸ ῥκαὶρ μὰ ὄρητρε να τυτᾶθει γιατι εἶχαν ὄλλο σειρά

Ἐφυγε τὸ καλὸ παιδί για τὴν Εὐρώπη και να αὐτὸ τώρα μονάχο του, δίχως καμμιὰ ἐπιτήρηση, αὐτεξούσιο, ἀνάμεσο σὲ χίλιες δυὸ Σειρήνες τῆς νιότης κι ὄμορφιάς, σὲ τόσα τῆς ζωῆς θέλητρα, λεύτερο να ρυθμίσῃ τὰ βήματά του ὄπως αὐτὸ γνώριζε και προτιμοῦσε καλλίτερα. Νᾶταν κανένας δικὸς μας, σίγουρα πὸς θὰ προτίμαγε τὶς μύρες και τὰ καφεσαντᾶν, τὶς γυναῖκες και τὰ χαρτιά, για να γυρίσῃ ὄστερα ἀπὸ λίγα χρόνια με λίγα μπορντελίστικα Γαλλικά, για Ἐγγλέζικα, με ἀλαφριές και σαλατοποιημένες ιδέες, και με ξοανιὰ ἐμετική. Δὲν ἔκαμε ὄμως ἔτσι, δὲν ἐξευτέλισε τὸν ἱερό κι ἄγιο σκοπὸ τῶν πατριῶτῶν του. Γράφτηκε στὰ καλλίτερα Πανεπιστήμια, παρακολούθησε τὶς παραδόσεις τῶν καθηγητῶν του, ἔχυσε τὰ μάτια του στὴ μελέτη, ζήτησε κι ἐπέτυχε τὴ γνωριμιὰ τῶν καλλίτερων, ἔδωκε δημόσιες διαλέξεις, μίλησε για τὸ δικιο τῆς πατρίδας του, ἐξιστόρησε τὰ δεινὰ τῆς σκλαβιάς, δάκρυσε στ' ἄκουσμα τῆς Λευτεριάς, και με λίγα λόγια, ἔκαμε ἕνα ἀμοῦστακο μαθητοῦδι αὐτὸ, πιὸ περισσότερο ἀπὸ ὅτι ἔπρεπε να κάμουν, κι ὄμως δὲν κάδουν, σὲ δόξες και παρασημα τρανοὶ μας πρεσβευτάδες.

Γύρισε ὄστερα στὸν τόπο τῆς γέννησῆς του τὸ τί κατόρθωσε εἶναι εὐκολο να ξεχωρίσῃ κανεὶς στοὺς σημερινούς συντοπίτες του, στὴ φυγὴ τοῦ Κρόμερ, στὴ νέα πολιτικὴ τῶν Ἐγγλέζων. Οἱ σημερνοὶ Αἰγύπτιοι δὲν εἶναι οἱ Αἰγύπτιοι ὄς ἄλλοτε, τὰ φλογερά του ἄρθρα στὴ «Λήουα» και «Stendart Egyptian» και τὴν «Egyptian Standert» τοὺς ἀνοιξαν τὰ μάτια, τοὺς φώτισαν τὴν ψυχή και τὸ πνεῦμα, τοὺς ἔκαμαν να αἰστανθοῦν τὸν ἀνθρωπισμὸ και τὸν ἐθνισμὸ τους, και τὸ δημιούργημά του τὸ κόμμα τῶν Νασιοναλιστῶν, ἀνάγκασε τὴν Ἀγγλία να σκέφτεται σοβαρότερα για τὴν ἐπικράτησή της στὴν κοιλάδα τοῦ Νείλου.

Ὅλα ὄμως αὐτὰ για να κατορθωθοῦν τόσο ἐνωρίς, σὲ τόσο μικρὸ χρονικὸ διάστημα, χρειάζοντουσαν αὐτοθυσία και ταπεινότη, προτερήματα ποῦ πολὺ ὄλίγους και σήμερα στολίζουν. Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὄλίγους εἶταν κι ὁ Μουστάφα Πασσᾶς Κάμελ. Εἶχε ὄλα τὰ προσόντα κι ὄμως ποτές δὲν ἐζήτησε δημόσια θέση, σὰν και τὰ δικὰ μας τὰ κοπρόσκυλα, στὶς δημοσιογραφικὲς του συζήτησες ποτές δὲν κατέθηκε σὲ προσωπικά. Πάντοτε λάτρης μιᾶς ιδέας, για τὴν ιδέα ἀγωνιζότου, και μπρὸς

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ

§ 11

Ἡ πολιτικὴ τῆς Ρουσίας.

Πρῶτος μᾶς πῆρε στὸ λαϊμὸ τους ἀπὸ τοὺς νέους μας καλοθηλητάδες, τοὺς Βορεινοῦς, ὁ Μέγας ὁ Πέτρος. Ἡ πολιτικὴ του εἶτανε ἀπλή και μεγάλη. Νὰ καταργηθῆ τὸ Ὄθωμανικὸ Κράτος για ὄφελος τῆς Ρουσίας. Τὴν πολιτικὴ αὐτὴ φάνηκε σὰ να τὴν ἀλλάζανε κάπως μερικοὶ του διάδοχοι, σὰ να τὴν ἔκαμαν κάτι πιὸ ἀβέβαιη, πιὸ σκοτεινὴ, και στὴν ἀπανωσιὰ πιὸ ἀυταπάρητη. Ἡ βάση ὄμως ἔμεινε πάντα ἡ ἴδια.

Ἀκολουθώντας ὁ Μέγας Πέτρος τὸ παράδειγμα τῶν παλιῶ μας φίλων, ἄρχισε, ἄμα τᾶβαλε με τοὺς

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸν ἀριθ. 281.

Τούρκους, να ψαρεύῃ ραγιαδικὴ συδρομή ἀπὸ Σλάβους, ἀπὸ Ἀρβανίτες κι ἀπὸ Ἐλληνες, παρακινώντας τους με προστατευτικὰ και με θαρρευτικὰ λόγια, και λέγοντάς τους να μὴ νοιάζονται, αὐτὸς θὰ εἶναι μαζί τους πάντα.

Ὅς τόσο ὄπαρχαν και τότες και κατόπι μερικοὶ ποῦ πιστεύανε πὸς τῆς Ρουσίας οἱ σκοποὶ δὲν εἶτανε ὄλοτελα ἐγωῖστικοί, ποῦ ἐλπίζαν πὸς ἀλήθεια λογαρίαζε ἡ Βορεινὴ ἐκείνη Δύναμη να ξανασυστήσῃ εἶδος Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Τῆς ἀπελπισίας ἐλπίδες, ποῦ σήμερα ἄλλο αἴστημα δὲ μᾶς φέρνουνε παρὰ λύπη βαθειά. Τοὺς πιώτερους ὄμως δικούς μας ζήτημα δὲν εἶναι πὸς, ὄσο κι ἂν τὰ μασσοῦνε οἱ ἱστορικοὶ μας, λίγο τοὺς ἔμελε τότες ἂν κατέβαινε να ριζώσῃ για πάντα στὰ μέρη μας ὁ Ροῦσος, σῶνε ναφευγε για πάντα ὁ Τούρκος. Μάλιστα τοὺς φαινότανε πολὺ φυσικὸ κ' εὐλογημένο πρᾶμα, ἀφοῦ ὄρθόδοξος πάντα ὁ Ροῦσος. Κ' ἔτσι τοὺς γαργαλίζανε τοῦ Μεγάλου Πέτρου τὰ λόγια.

Ἄρωτήστε τὸν ἱστορικὸ ποῦ ἀκολουθᾶμε, θὰ σᾶς πῆ ἀμέσως πὸς τὸ Ἔθνος τονέ θεωροῦσε πάντα τὸ Ροῦσο σύμμαχο, ὄχι μελλοῦμενο κυρίαρχό του. Πηγαίνει μάλιστα και κάτι πιὸ μακριά, ἐπειδὴ πασάκιζει να μᾶς πείσῃ πὸς ἂν ἡ Δυτικὴ ἡ Εὐρώπη μᾶς

μελετοῦσε πιὸ προσεχτικά, θὰ παρατηροῦσε τὴν ἀλλαγὴ ποῦ ἦρθε στὸ φρόνημά μας, και θᾶνοιωθε πὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ δέκατου ὄγδοου αἰῶνα για ἀνεξαρτησία μονάχα πολεμήσαμε».

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὸς τὸ ἔθνος σηκωνότανε τώρα περισσότερο με παρακλήσες και με ταξίμκτα, και λιγώτερο με τὰ στρατολογικὰ συστήματα ποῦ τοῦ ἐφαρμόζανε ἄλλοτε οἱ Βενετοὶ στὶς ἀπανωτές και συχὰ τυχερές ἐκστρατεῖες τους. Ἄν ὄμως εἶχαμε τέτοιες ἐκστρατεῖες και τώρα, ἂν κυρτοῦνε τίποτις κάστρα οἱ Ροῦσοι και τὰ κρητοῦσανε, θὰ βλέπαμε ἂν ἀλλάζανε στ' ἀλήθεια κάφαλα οἱ δικὸι μας, ἂ θὰ πολεμοῦσανε δηλαδὴ τοὺς Ροῦσους για να τοὺς βγάλουν ἀπὸ τὰ Κάστρα και να τὰ πάρουν αὐτοὶ να γενοῦν ἀνεξάρτητοι. Αὐτὰ ὄλα τὰ μελετοῦσε, θαρροῦμε, ἡ Εὐρώπη πολὺ πιὸ προσεχτικά ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ μας. Ἄν τὸ ἔθνος φώναζε ἢ ὄχι «Ἀνεξαρτησία» ἂν ἐνοιωθε μάλιστα τί θὰ πῆ «Ἀνεξαρτησία», αὐτὸ ἂς μείνῃ για συζήτηση ἀκαδημαϊκὴ. Ὁ λόγος εἶναι ἂν τὸ ἔθνος, ἢ καλλίτερα ἂν οἱ ἀρχηγοὶ του, πιστεύανε πὸς θᾶξιωνοῦμασταν ἀπὸ ξένη κι ἀπὸ φιλόδοξη Δύναμη τέτοιο μεγάλο καλὸ. Ἄς γυρίσουμε ὄμως στὸ Μέγα Πέτρο.

Τὶς εἰκοσιτρεῖς τοῦ Μάρτη 1711 ἔβγαλε τῆς

στην επιτυχία της, επιτυχία για την πατρίδα, για την ανύσταση του γένους του. Έβουσίασε όλα κι άτομικά συμφέροντα και μικροφιλοδοξίες, κι εγωισμό. Τὰ λόγια του εϋρίσκαν ήχω στα έργα του γι' αυτό και έπεβλήθηκε. Για να επιβάλει κανείς την ιδέα του, ανάγκη να κερδίσει ο ίδιος πρώτα την έχτιμηση του κοινού, και ή έχτιμηση δέν αποχτιέται παρά μόνο με έργα. Η έπιβολή θέλει αυτοθυσία, έχει ανάγκη από άφιλοκερδία. Θεωρία άγνωστη, κατά δυστυχία, σε μās τους Έλληνες.

*

Το πόσο έχτιμήθηκε κι αυτός και το έργο του, μαρτυρά ή μεγαλοπρεπέστατη κηδεία που του έγινε. Έκατό χιλιάδες λαός και πάνω άκολουθήσε το λείψανό του ως τή στερνή κατοικία· όλοι οι πρόκριτοι, όλα τὰ σχολεία από τις πολιτείες και τὰ χωριά, σωρεύτηκαν στο Κάιρο, γύρω στο σκήνωμά του, σε έερο προσκύνημα, και το κορϋφωμα, ή Έθνική Αίγυπτιακή σημαία, με κάποια κρϋφια αναγάλιαση σκέπασε το νεκρικό του φέρετρο, τιμή που δέν άξιώθηκε ούτε ο νεκρός του Άντιβασιλέα Τεουφίκ. Τώρα γίνεται λόγος να στήσουν τον άντριάνα του, γίνεται σκέψη ν' αγοράσουν το σπίτι που γεννήθηκε, να χτίσουν σχολεία με τ' όνομά του, και τόσα άλλα, όλα βραβείο στον άφιλοκερδή πατριωτικό του άγώνα. Νάταν Ρωμιός και να ζούσε στην Ελλάδα με τέτοια άρχή και πρόγραμμα, σίγουρα θα πέθαινε στην ψάθα περιφρονεμένος. Γιατί για την έπικράτηση μιας σωστικής ιδέας δέν άρκεί μονάχα ένας Μουσταφα Κάμελ· χρειάζεται και λαός μορφωμένος να τον καταλαβαίνει· και ο λαός μορφώνεται με τὰ σχολεία και τις υγιεινές διδασκαλίες τω διδασκάλων του. Πράματα άνύπαρχτα στο έθνος μας.

Εϋγε στην Αίγυπτο που βγάζει τέτοιους πατριώτες, εϋγε στους Αίγυπτίους που ξέρουν και κρίνουν, ξέρουν κι έχτιμούν, ξέρουν και βραβεύουν την άρετή, εϋγε στους φιλοπόρους, και τρεις φορές αίσχος σ' έμās, που και από τους χτίες ακόμα ήμιάγχιους, καταντήσαμε χειρότεροι. Νά τάποτελέσματα της φιλαρχίας, του εγωισμού και του άτομικού μας συμφέροντος, να τὰ καλά τω σχολείω μας, να οι καρποί τω νεκρόφιλω δασκάλω μας. Άς τὰ καμαρώνουν.

Mansourah 4/17/2/908.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΕΛ

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 3.— Για τις Έπαρχίες Δρ. 7
Για το Έξωτερικό Δρ. Χρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τμήματα (2 Δρ. την τριμήνια) συντρομίες.

Κανένας δε γράφεται συντρομητής ά δε στείλει μπροστά τη συντρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάκια (Σύνταγμα, Ομόνοια, Έθν. Τράπεζα Έπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχίδρομου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδηδδδρομου (Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Έστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Το καινούριο Στάδιο — Ο άλλος Άβέρωφ — Διπλωματικές δάφνες του κ. Κλ. Ραγκαβή — Νέοι άντρες — Το άγλωσσο έθνος.

ΚΑΠΙΟΣ από κείνους που χτίζουν με πλατύτη πατρίδα στην ψυχή τους και που βρίζονται προδότες από τους κ. κ. Μιστριωτόπλητους πατριώτες, συλλογίζονται έτη την περασμένη Κεριακή, που θαβόντουσαν τα κόκκαλα του Άβέρωφ :

— Οι Ρωμιοί σήμερα, συγκινημένοι τάχα, θάφτουνε τα κόκκαλα του Άβέρωφ. Έμεις με κάποια άλλιώτικη συγκίνηση, την ίδια ώρα, αποτραβηγμένοι στο άπομερο εργαστήρι μας, χτίζουμε το καινούριο σπίτι μας. Κάτι θάφτουνε αυτοί, κάτι χτίζουμε μεεις — κι ως μās θάφτουνε ζωτανούς, σωριάζοντας πάνω στην ψυχή μας όλα τὰ μάρμαρα του Σταδίου τους. Το δικό μας το Στάδιο το σηκάνουμε μεεις στη Ρωμαϊκή ψυχή — και στο Στάδιο αυτό θα γίνουν οι μελλούμενοι άγώνες, οι μεγάλοι, μια μέρα...

*

ΚΑΠΟΤΕ (καθώς γράψανε τις προάλλες οι φημερίδες) μια έπιτροπή ζήτησε παράδες από τον Άβέρωφ για τον Έθνικό στόλο.

— Άπό σās, του είπαν, κ. Πρόεδρε, καρτερούμε να μās δώσετε τὰ περισσότερα !...

— Να μην καρτεράτε τίποτα από μένα, τους άποκρίθηκε.

— Μπα ! Και γιατί ;

— Έγώ δε δίνω λεφτά για καράβια και για πολέμους. Θέλετε σχολεία ; Έτοιμος ! Πριν κάμετε στρατιώτες, κάμετε δασκάλους και παπάδες !...

“Άγια λόγια, σοφά, έθνικά λόγια. Άλλο ζήτημα τώρα, αν οι δασκάλοι κ' οι παπάδες που βγαίνουν από τὰ σχολεία πούχτισε ο Άβέρωφ, δε διαφέρουνε καθόλου από τους δασκάλους και τους παπάδες που μās ξεφουρνίζουν τάλλα σχολεία. Δέν το συλλογίστηκε ο άθρωπος, μα και δε θα βρεθήκανε άλλοι μυαλωμένοι πατριώτες ναν του το πούνε, πώς για να μην πάνε χαμένοι οι παράδες του και για να ποχτίσουμε δασκάλους και παπάδες της προκοπής έπρεπε οι δωρείς του στο Έθνος να γίνονται με όρους.

Με το «Νά, παράδες και χτίστε σχολεία !», χτίζονται σπίτια μεγαλόπρεπα, μα κáθονται μέσα κουκουβάγιες. Κι όσο υπάρχουνε κουκουβάγιες, τὰ σπίτια τὰ μεγαλόπρεπα ζημιά κάνουν κι όχι καλά.

Δω ταιριάζει και κείνο που είπε ο Άβέρωφ όταν του είπανε στα 97 πώς ο στρατός μας έφυγε πατείς με πατώ σε από τη Λάρισα.

— Ά με τόση όρμη έτρεχε ο στρατός μας προς το βορριά κι όχι προς τη νοτιά, δέν ξέρουμε ποιοί θα είντουσαν οι νικητές σήμερα !...

Το ίδιο λέμε και μεεις.

— Άν ο Άβέρωφ, δίνοντας τον παρά του, έβλεπε προς τὰ μπρος κι όχι προς τὰ πίσω — ά δηλ. έβλεπε τις άληθινές ανάγκες του Έθνους κι όχι το σχολαστικισμό, δέν ξέρουμε αν ή τύχη μας δέν είχε αλλάξει σήμερα στο καλύτερο.

Κ' έτσι το Έθνος θα καρτερεί πάντα να γεννηθεί ένας άλλος Άβέρωφ, που να βλέπει προς τὰ μπρος και που ναν το βοηθήσει με τους παράδες του στον ξαναγεννημό του.

*

ΜΕ το σημερινό του άρθρο ο κ. Ντίντριχ ψέλνει τὰ «επινίκεια» της διπλωματίας μας. Νά, ξεστερωσύνη μυαλού μια φορδ και να, διπλωματική σοφία ! Να χαλνάει μια έθνικάτατη δουλιά, να ρεζιλευόμαστε στον έπιστημονικό κόσμο, να δίνουμε άφορηή στους Βουργίρους και στους Ρουμάνους να γαλάνε μαζί μας, μόνο και μόνο γιατί ή Ελλάδα εϋτύχησε να έχει έπίσημο αντιπρόσωπό της στο Βερολίνο τον κ. Κλέων Ραγκαβή !

Ίσαμε σήμερα ο κ. Ραγκαβής, έξδν από τὰ «Άλγη» του και τη «Δούκισσα των Άθηνών», καμιά άλλη διπλωματική έπιτυχία δε μās παρουσίασε. Τώρα με τον πόλεμο πούστησε του κ. Ντίντριχ μās δίνει και την τρίτη διπλωματική έπιτυχία του. Ναν τις χιλιάσει, για να μπορέσει, έτσι δουλεύοντας κι αυτός και οι όμοιοί του, να πεί περήφανα μια μέρα :

— Ό,τι καλό εΐτανε να γίνει το κατάστρεψα για να μην μπορέσουν οι όχτροί μας να βρουνε τίποτα να καταστρέψουν κι αυτοί.

*

ΑΝ ο κ. Γούναρης κι ο κ. Πρωτοπαπαδάκης γίνουν ή δε γίνουν Έπουργοί, πεντάρα δε δίνουμε κι ούτε μās συγκινεί καθόλου ή ύπουργοποίησή τους. Ξέρουμε πολυκαλά πώς κι αυτοί, όσο κι ά ρεκλαμάρονται από τις φιλικές τους φημερίδες για τις καινούριες ιδέες τους, ά ακολουθήσουν τον ίδιο δρόμο και θάφισουν τις ιδέες τους (έννοείται, αν

περίφημή του την προκήρυξη «προς πάντας τους πιστούς και πάντας τους μητροπολιτάδες όπου μās άγαπούν,..... και τους προστούς των κλεφτών, και τους καπετανέους, και τάξια παληκάρια, και πάντας τους Χριστιανούς όπου είναι εις την πίστιν μας, και πάντας τους παπάδες». Και τους έλεγε κοντά στάλλα, «Έγώ σας κραζώ εις το άσκέρι μου και εις το μεγάλο τάμπουρό μου, και έσεεις να φέρετε τους πιστούς σας φίλους. Μα την δύναμιν του σπαθίου μου να έβρετε ήσυχίαν και να γλυτώσετε από τους Τούρκους. Και ό,τι τιμήν σας έκαμαν οι μεγάλοι Άφεντάδες κ' οι μεγάλοι Άγάδες, και έγώ παρόμοια θέλω σας τήν κάμει. Διά την λύτρωσίν σας έμπαινω εις τὰ βάσανα και θέλω να με βρηθήσετε, και μετὰ ταϋτα θέλει σας δώσει ο Θεός το πάσα καλό, και θέλετε εϋρει εκ μέρους μου τιμήν και εϋσπλαγχίαν».

Η ζαχαρωμένη αυτή προκήρυξη, που βγήκε σε στιγμή ανάγκης, για να περισπάση ο Μ. Πέτρος τους Τούρκους, έμεινε προκήρυξη, έπειδή σε μερικους να γίνεσε έπαθε τον άποκλεισμό του στον Προύτο κι αναγκάστηκε να εϋρνεψή με την Τουρκία. Τὰ λόγια της όμως χαραχτήκανε βαθιά μέσα στη ρωμαϊκή καρδιά. Πρώτη φορδ ύστερ' από αιώνας ά-

κουγε το Έθνος τέτοια παρηγορητικά λόγια. Τάχα-ψε μονορούφι, κι άκουγες από τη μια τω δασκάλων τις άνυπόφερτες δέσεις και τὰ έγκώμια, από την άλλη του λαού το τραγούδι, που σαν άνοιξιάτικο άλήθεια κελάιδημα άντιγαλούσε στης Ρούμελης τὰ βουνά.

“Ακόμα τούτ' την άνοιξη,
Ραγιάδες, ραγιάδες,
Τούτο το καλοκαίρι,
Καημένη Ρούμελη,
“Όσο νάρθη ο Μόσκοβος,
Ραγιάδες, Ραγιάδες,
Να φέρη το σερφέρι,
Μοριά και Ρούμελη.

Τόσο παραλυμένη εΐταν ή έθνική ή ψυχή, παραλυμένη από πολύχρονα παθήματα, από τυφλούς όδηγούς, και το χειρότερο από την άγιατρευτη κλερονομική άρρώστια να προσμένη από ξένους.

Άλλάκερα «Κύρια άρθρα» μās γράφει ο φίλος για να μās δείξη πώς όσο κι ά λέγτηκε πώς του Μεγάλου Πέτρο ο σκοπός εΐταν καταχτητικός, κι όχι βοηθητικός, ή πολιτική όμως της Ρουσίας από καιρό σε καιρό φαινότανε σε να γύρευε να συστήση ξεχωρο χριστιανικό Κράτος στα μέρη μας. Ο ίδιος

ως τόσο τ' όμολογεί παρακάτω, αν και κάπως με το στανιό, πώς όχι μονάχα ο Μ. Πέτρος ενεργούσε σε να σκόπευε από Τούρικο να το κάμη Ρούσικο, μα και σ' άλλη άργότερη προκήρυξη, της Αυτοκρατορίσας Άνας, ο Ρούσος ο άρχιστράτηγος πολυ καθαρά το βεβαίωνε στους δικούς του πώς οι Ρωμιοί θεωρούνε την Αυτοκρατορίσασ νόμιμή τους Βασίλισσα. Και μόλις ύστερ' από τὰ 1770 ξετρυπάνει και βρίσκει μικρά σημάδια, κι αυτά όμως άβέβαια και σκοτεινά, πώς ή ρούσικη ή πολιτική μπορεί και ν' απόβλεπε σε ξεχωρη Χριστιανική Αυτοκρατορία, του χειριού της όμως βέβαια κ' εκείνη.

Ί Πώς να τὰ συβιάσουμε αυτά με την παρατήρηση πώς το Έθνος θεωρούσε τον Τζάρο σύμμαχό του, κι όχι κυρίαρχό του ! Πώς να τὰ συβιάσουμε με την «άνεξαρτησία» που έλπίζε τάχα από την άρχή του δέκατου όγδοου αιώνα ; Κ' ή έλπίδα της άνεξαρτησίας, κι ο άλτρουϊσμός της Ρουσίας εΐτανε παραμύθια. Η κατάσταση, κατά τη γνώμη μας, εΐταν ή άκόλουθη. Όπως τώρα το Έθνος το παραχαλίζουμε ακόμα οι Ιστορικοί μας με λογής παραλόγους και πλανητικά όρηνημένα, έτσι και τότες οι συβουλάτορες του πασκίζανε να το μεθύσουν με όνειρα καινούριας Αυτοκρατορίας, θαρρώντας πώς το

υπάρχουν ιδέες) στην ξώπορτα του Υπουργείου να ξεκουράζονται όσον καιρό θάνα ή άφεντιά τους Υπουργοί.

Έπειτα και τώρα, καθώς και πάντα, ή γίνει Υπουργική μεταβολή, θα γίνει από κοινοτική ανάγκη. Κι όταν υπάρχει αυτή ή κοινοτική ανάγκη στη μέση, οι καινούριες ιδέες γίνονται τουράι.

— Σας έφερα, θάν τους πεί ή κ. Θεοτόκης, να μου δυναμώσετε το κόμα μου κι όχι να μου εφαρμόσετε δικά σας προγράμματα. Αν έχετε τέτια, φυλάχτε τα νάν τα ξεφορμάσετε δια γίνετε Πρωθυπουργοί!

Και σε τέτια σιδερένια λογική κανείς δέν μπορεί νάντισταθεί.

*

ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ, γράφει ή «Ακρόπολη» της Τρίτης, σε κάτι παλιούς κοινοβουλευτικούς λόγους του κ. Γούναρη να βρεί «ποιούς πολιτικούς καπνούς φοιμάρει ή νέος άθροπος της ημέρας», έφτασε στα ακόλουθα άπελιτιστικά συμπεράσματα:

1ο. «Η Βουλή ούδέποτε συγκινείται, ούδέποτε εργάζεται, ούδέποτε αισθάνεται και παίζει προς τούτο αυτή ή καθαρεύουσα γλώσσα εις την όποιαν άπτείνονται οι ρήτορες».

2ο. «Όπως εις το δημοτικόν σχολείον ή δάσκαλος μιλάει άλαμπουρνέζικα δια τα παιδιά, έτσι και ή ρήτωρ εις το βουλευτήριον δια τους περισσότερους από τους βουλευτάς».

3ο. «Ένας λόγος του (του κ. Γούναρη δηλ.) περί του προϋπολογισμού εις την ύπερκαθαρεύουσαν μάς άφίνει κρύους μπουζί. Μόνον στην τελευταία παράγραφο της άγορεύσεώς του, όταν άφίνει το φάντασμα της καθαρευούσης και καταπιάνεται από τη ζωντανή καθομιλουμένη, ξυπνάει ή φυσικός Γούναρης, επανέρχεται από τα νεκροφαεία εις την ζωήν, αισθάνεται τα μέλη του παλλόμενα και κατορθώνει να συγκινήσει τους άκροτάς του».

4ο. (Τό άπελιτιστικότερο μά κι άληθινότερο συμπέρασμα της) «Και τό Έθνος αυτό τό άγλωσσο θέλει να πάει εμπρός!»

ΜΩΣΑΪΚΑ

ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΕΣ ΜΟΥ

*Κόψε από τις ημέρες μου
Και δόσε της Καλής μου:
Δευκές οι περισσότερες μου
Ψυχής κι άναπνοής μου
Νάναι οι Στιγμές που έφύγανε
Στους κόρφους της γοργά.*

*Ποτές να μην ησκιόνουνε
Τη λάμψη τη γλυκειά της
Και τα φτερά αν άπλόουνε,
Νά κλειούν στην άγκαλιά της
Με τα φιλιά τα πρόσχαρα
Και τα όνερα τάργά....*

*Δευκές οι περισσότερες μου
Στιγμές άθώδες, κ' ελπίδες
Νά γίνονται οι ημέρες μου,
Και σα δροσοσταλίδες
Στα φύλλα της καρδούλας της
Νά πέφτουνε σιγά....*

Σπέτσες

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ό τίτλος του βιβλίου. Ένας παράτιτος από κάτω: αναλυτική μελέτη του γλωσσικού ζητήματος. Της μελέτης ή συγγραφέας, Έλισάιος Γιαννίδης. Και τό βιβλίο, «έκδοση του άδερφάτου της εθνικής γλώσσας». Στην αρχή λίγες άράδες «σάν άφιέρωση» στους άθελους συνεργάτες, κάποιους φίλους και κάποιους γνώριμους, που με τη συζήτησή τους την άμελέτητη, μου έδωσαν εύκαιρία να γνωρίσω καλύτερα τα νήματα απ' τα όποια κρατιέται μέσα στην ψυχή μας ή γλωσσική πρόληψη, και στάθηκαν άφορητή να ριζώ με κάποια τάξη στο χαρτί όσα πρόχειρα και άταχτα τους έλεγα». Έρχονται πίσω τα κεφάλαια του βιβλίου. Πρόλογος (σελ. 5—11). — Πώς Γεννήθηκε (11—18). — Μία άίρεση (18—22). — Είσαγωγή (22—32). — Πλάνες (32—90). — Η κατάσταση (90—109). — Ανάγκη (109—120). — Σκολείο (120—151). — Μαλλιαροί (151—165).

Αυτό είναι τό βιβλίο. Είναι ακόμα, όπως λέει στον πρόλογό του ή συγγραφέας, μία είσαγωγή στο γλωσσικό ζήτημα. «Με λόγια παστρικά και ύπομονητική ανάλυση ζητεί να εξηγήσει σε κάθε μορφωμένο άνθρωπο τί πράμα είναι τό λεγόμενο γλωσσικό ζήτημα, τό μεγάλο σκάνταλο της έποχής μας». Στο σκοπό αυτό, τό διδαχτικό, είναι προσαρμωμένο τό σκέδιο του βιβλίου και γενικιά όλη του ή οικονομία. — Τα επιχειρήματα, παρατηρεί ή συγγραφέας, που στηρίζουν τη γλωσσική πλάνη είναι δυό ειδών — τα σοφά, ντυμένα με τό φόρεμα της επιστήμης, συζητήσιμα επί τέλους, που κάθονται σοβαρά στις βιβλιοθήκες: αυτά, όπως τό εξηγεί και είναι ή άλήθεια, ούτε τη γέννησαν τη σημερινή κατάσταση, ούτε είναι ικανά να τη στηρίξουν, εκ των ύστερον μόνο έπινοήθηκαν για να τη δικαιολογήσουν όπως όπως, όταν τάλλα με τό φως της επιστήμης έχασαν την αξία τους — τάλλα, είναι τα επιχειρήματα τάμελέτητα, που άκούγονται στην κοινή συζήτηση, τα «ξυπόλυτα» όπως τό ονομάζει, επιχειρήματα. Και όμως, παρατηρεί πολύ σωστά, τό μόνο πράμα όπου θεμελιώνεται ή σημερινή γλωσσική κατάσταση είναι αυτά. Αυτά είναι που ριζώσανε μέσα στην ψυχή του έθνους, κ' εμπόδισαν έως τώρα τη φυσική μας γλώσσα να καλλιεργηθεί. Κι αυτά τα επιχειρήματα, οι λογής πρόληψες — τα νήματα που άναφέρει μπροστά στην άφιέρωση εξετάζονται

ένα ένα μέσα στα διάφορα κεφάλαια του βιβλίου.

Τό βιβλίο είναι γραμμένο με ταλέντο. «Από σοφία θα είναι φτωχόν» μάς λέει στον πρόλογο ή συγγραφέας. Μά είναι γιομάτο από νοϋ. Και γωρίζει την «άληθινή πηγή της σοφίας» — τη ζωή. «Από τη ζωή, τό άνεξάντλητο αυτό έδαφος της μελέτης, την άληθινή πηγή της σοφίας, θα πάρουμε επιχειρήματα σπαρταριστά, και θα τα ιδεί ή άναγνώστης με τα δικά του τα μάτια, και θα τα κρίνει με τη δική του την κρίση». Η παρατήρηση είναι ή άνώτερη οδηγήτρα αρχή της μελέτης — κ' ή δύναμη του βιβλίου, ή άναντίλεχτα μεγάλη, είναι καθαρή ή δύναμη και ή λογική των πραγμάτων. Στην εξέτασή τους ή συγγραφέας φέρνει μία δύναμη αναλυτική όχι κοινή. Και θα ήθελα ακόμα να μην περάσω άπαρατήρητο τό βαθύ αίσθημα των φυσικών νόμων που έμπνέει πάντα του συγγραφέα τη σκέψη. «Αν τό σημειώνω αυτό έδώ, τό κάνω γιατί είμαι βέβαιος ότι ανταποκρίνομαι στην αγαπητή ιδέα του συγγραφέα, κ' εξηγώ τό πνεύμα του».

Προσπάθησα με λίγες γραμμές να δώσω μία ιδέα του βιβλίου και να ξεσηκώσω τό γενικό χαράχτηρα του. Για την ουσία — πολλά πολλά δε θα ήταν άνάγκη να πεί κανείς. Θα έφτανε ίσως τόσο μόνο δε τό βιβλίο — από την έποψη της άφρεσης — είναι τελείως ορθόδοξο. Ούτ' έρχεται με την αξίωση να φέρει καινούρια γλωσσικά δαιμόνια, ζητεί μόνο μέσα στη μοναδική άναρχία που βσιλεύει σήμερα, στη γλωσσική αυτή παραζάλη, μέσα στο χάος αυτό όπου στριφογυρίζουν και συγκρούονται γνώμες και γνώμες, να συντελέσει για να μορφωθεί ή νέα, άσκημάτιστη ακόμα, γλωσσική συνείδηση. Κάπου στον πρόλογο λέει ή ίδιος: «Έγώ ένα τηλεσκοπίο έφτιασα μόνο και προσκλώ τον κόσμο να κυττάζει μέσα, μά εκείνο που δείχνω δέν τό βρήκα εγώ». Είναι όμολογία που μάς άγγίζει με την απλή, την τίμια, την άπόλυτή της ειλικρίνεια. Μά ή ειλικρίνεια, ή άποικειστική της άλήθειας άγάπη, ή άμεροληψία στην έρευνα — ή έλεύτερη από κάθε φανατισμό κρίση δέν είναι λιγώτερο χαρακτηριστικά του βιβλίου από την άυστηρότητα της λογικής, τη μέθοδο και τό δεξιο μεταχειρισμό της. Νομίζω ή λόγος σάν είναι για τό γλωσσικό ζήτημα, πώς μπορεί κανείς την ειλικρίνεια, να τό σημειώνει και να τό φωνάζει όταν τη βρίσκει. Και δέν ξέρω τώρα αν είναι άνάγκη ύστερ' από όσα είπαμε, να παρατηρήσουμε σκεπτικά με την όμολογία αυτή του συγγραφέα ότι τό «τηλεσκοπίο» που λέει είναι δικό του, και την άλήθεια που δείχνει, αν όπως όμολογεί δέν τη βρήκε ή ίδιος, την ξαναβρήκε όμως.

Μέσα σ' ένα τέτοιο βιβλίο, διδαχτικό έτσι καθώς τό έννοει ή συγγραφέας, δέν μπορούσε να λείπουν και μερικά πράματα πολύ απλά, πολύ γνωστά, κοινά, είπωμένα. Και αν αυτό, δέν ξέρω, φανεί ότι ζημιώνει κάπως τό βιβλίο, ή συγγραφέας τουλάχιστο

γλύτωναν έτσι, και μην προβλέποντας πώς θα τό χαντακώσανε ακόμα πιο βαθύτερα, καθώς έγινε κιόλας. Οι πολλοί ως τόσο, ή κοινός ή κόσμος, τους είτανε τους πιώτερους άδιάφορο, ξένη κυριαρχία ή Έλληνική αυτοκρατορία, σώνει, καθώς είπαμε, νάφρευε ή Τούρκος, σώνει νάβλεπε κάπως άσπρη μέρα ή τόπος. Προφήτης τους εκείνων είτανε ή Άγαθάγγελος.

§ 12

Άγώνες και μαρτύρια του δέκατου όγδοου αιώνα.

Τα πρώτα χρόνια του δέκατου όγδοου αιώνα τα πέρασε τό Έθνος με τέτοια περίπου όνειρα. Έλεγε και μάζεσε ύλικό κ' ή Ρουσία κ' ή Ρωμοσύνη για τό μεγάλο τό ξεσπάσιμο. Ήρθε ή Αικατερίνα κ' έβαλε τό δαυλί στο μπαρούτι.

Ό μεγάλος ή άπόστολος της Αικατερίνας είταν ή Παπάζογλου. Κατέβηκε στα 1766, και τους μάγεψε όλους απ' άκρη σ' άκρη. Στην Ήπειρο, στη Ρούμελη, στο Μοριά. Κληρικοί, άρματωλοί, προυχόντοι, όλοι του άνοίξανε τις άγκάλες τους, κι

άκούγανε με συγκίνηση και με συνεπαρμό τις πρότασες και τα ταξίματα της Μεγάλης Αυτοκρατορίας. Οι Μανιάτες ως τόσο κ' οι Καλαματιανοί δε συνεπαρθήκανε: αυτοί τόκαμαν ήρο πώς δέν κουνούνε αν δέν κατέβη Ρούσικος στρατός να τους βοηθήσει. Πολύ σωστά: μά και πιαστήκανε πάλε από ξένη βοήθεια, νάναι τουλάχιστο άληθινή βοήθεια, κι όχι λόγια.

Άνάλογα κινήματα από πραχτόρους του Παπάζογλου γενήκανε και στα βορεινά τα μέρη, Μολδοβλαχία, Σερβία, Μαυροβούνι.

Άναστατώθηκαν χώρες, άρματωλήκια, ήγεμονείες, νησιά. Έγινε άνω κάτω ή κόσμος. Μέσα σε τέτοιον άναθρασμό, τί παράξενο αν έννοιωσαν οι Τούρκοι τον κίντυνο. Ένας Μητροπολίτης έδώ, ένας Πατριάρχης εκεί, (ή Μελέτιος Β'), πάμπολλοι προυχόντοι κι άρίθμητοι κοινοί ραγιαδες, είταν τα πρώτα θύματα του τραγικού εκείνου σηκωμού πλερώνοντας, άλλοι με θάνατο, άλλοι με στρέβλωμα, για τις άμαρτίες της Μεγάλης Αικατερίνας. Ός και της Μολδοβλαχίας οι Ήγεμόνες, Καλλιμαχος και Σούτζος, της προσέφεραν κι αυτοί τα κεφάλια τους φόρο.

Ός τόσο κατέβηκε στα 1770 ή πρώτη μοίρα

του περιφημού στόλου του Όρλόφη, κι άραξε στο Βίτουλο. Δέν τοίξανε δά κ' οι μυριάδες που είχανε ταμένες οι δικοί μας άμα παρουσιαζότανε ή Ρούσος. Φαίνεται όμως πώς μήτε ή Ρούσος δέν τις πρόσμενε τις μυριάδες, άφου δέν τους έφερεν τα χρειαζόμενα άρματα. Όπως κι αν έχη, μαζευτήκανε άρκετοι Μανιάτες για να συστήσουνε τις λεγόμενες δυό λεγεώνες της Σπάρτης, Άνατολική και Δυτική. Η δυτική ή Λεγεώνα έπιασε την Καλαμάτα, κ' έκεϊ ή Παναγιώτης ή Μπενάκης, έγγονος του γνωστού μας του Λιμπεράκη, έδειξε την «άνεξαρτησία» του όμώνοντας πίστη κ' ύποταγή στην Αυτοκρατορία. Όμως τό κλασσικό τό κατόρθωμα της δυτικής αυτής της Λεγεώνας είτανε να κουρσέψη όσα μπορούσε χωριά, όχι μονάχα τούρκικα, μά και ρωμαίικα. Της άνατολικής πάλε της Λεγεώνας, που είτανε κ' ή μεγαλύτερη, μ' αρχηγό τό Μυκωνιώτη τον Άντώνη Ψαρό, δέν της σώνανε τα κουρσέματα, παρά έσφαξαν αυτόν και κάμποσους Τούρκους που παραδοθήκανε με συθήκη.

Δέν αξίζει να χασομερούμε δηγώντας τις μικροδουλειές του Όρλόφη με τις Λεγεώνες και με τους λίγους Ρούσους του. Τάξισημειώτο είναι που με τα πρώτα εκείνα άνεμοπηδήματα τόσο τρελλαθήκανε

για τούτο δὲ φαίνεται, ἀφοῦ δὲν μπορούσε νὰ κάνει διαφορετικά. Τὸ λέει, ἄλλως τε ὁ ἴδιος καὶ τὸ δικαιολογεῖ. Μὰ κοντὰ σ' αὐτὰ, πόσα ἄλλα, πού εἶναι—δὲ λέω νέα—μὰ πού εἶναι δικὰ του. Ἡ λεπτή ψυχολογία τῶν φαινομένων, τοῦ ἀσυνείδητου ἢ σημασία καὶ ἡ ἀντίθεση πρὸς τὴ συνειδητὴ ἐνέργεια, ἢ ὅλη ἐκείνη ἡ ἀποδεικτικὴ σειρά μέσα στὸ κεφάλαιο «Πλάνας» τόσο χαρακτηριστικὴ γιὰ τὴν ἀναλυτικὴ δύναμη, ἀπ' ὅπου βγαίνει, γιὰ πρώτη ἴσως φορά ἔτσι ὀριστικὸ καὶ ἀναντίλεχτο τὸ συμπέρασμα ὅτι ἔχουμε δυὸ γλώσσες—κ' ἢ μεταξὺ τους ἀπόσταση εἶναι τόση, πού «ὁ γερμανὸς γιὰ νὰ μάθει ὀλλανδικὰ δὲν ἀλλάζει τὸν τρόπο τῆς σκέψης του, ὅσο τὸν ἀλλάζει ὁ Ῥωμῖος γιὰ νὰ μάθει τὴν καθρεπούσα ! !». Τρομερὸ τὸ συμπέρασμα, λέει ἀπάνω σ' αὐτὸ ὁ συγγραφέας, καὶ ὅμως δυστυχῶς ἀντίρρηση δὲ χωρεῖ.

Τὸ βιβλίον κλείνει μὲ τὸ κεφάλαιο «Μαλλιαροί». Θὰ ἤθελα νὰ σταματήσω λίγο σ' αὐτό, πρὶν κλείσω τὴ σύντομη κριτικὴ μου. Εἶναι ἀπὸ μιὰ μεριά τὸ σπουδαιότερο. Ἐξετάζεται, τὸ θετικὸ νὰ ποῦμε, μέρος τοῦ ζητήματος, τὰ ὑστερόθετα προβλήματα πού γεννιούνται ἀπὸ τὴν παραδοχὴ τῆς νέας γλωσσικῆς ἀρχῆς. Ὁ συγγραφέας δὲν ἀφίνει τίποτα σκοτεινὸ. Καὶ χρειάζεται τὸ φῶς ἐδῶ. Εἶναι κάποιον ἄλλο φάντασμα πάλι, ἀπὸ κἀθεταί ἐστὶν πάντα τῆς δημοτικῆς καὶ διώχνει τοὺς ἀλαφροσκιωτούς». Ἐμπνέει ἕναν ἀόριστο φόβο καὶ τὸνομα τοῦ χτυπάει ἀσκημα. Εἶναι ὁ Μαλλιαρισμὸς ἢ κούφια λέξη, πού τὴν ἀρπάζει δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ, ἀπὸ ποῖαν ὑποπιτη φάμπρικα τῆς εὐκολῆς ἐξυκνάδας μιὰ ἀφιλοσόφητη ἐποχῆ, γιὰ νὰ γελάσει καὶ νὰ βρῖσει ὅτι μιὰ μέρα θὰ τιμῆσει ἡ ἱστορία. Καὶ θὰ εἴταν ἀταίριαστο μὲ τὴν εὐλακρία καὶ τὴν τιμιότητα τοῦ συγγραφέα, νὰ μὴν πεῖ κ' ἐδῶ, ἐδῶ πρὸ πάντων, θαρρετὰ—καὶ μὲ πεποίθηση—τὴ φωτισμένη γῶμη του. Μ' αὐτὴ θέλω νὰ τελειώσω καὶ τὴν κριτικὴ μου. «Βέβαια ἡ πρώτη, ἡ χοντρή ἀντίληψη τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος εἶναι νὰ γράφουμε ὅπως μιλοῦμε. Μὰ γλήγορα διακρίνει κανεὶς πρῶτο, ἕναν πελώριο φαῦλο κύκλο πού κρύβει μέσα τῆς. Γιὰ νὰ μάθει καὶ τὸ ἔθνος νὰ μιλεῖ τίς δυὸ γλώσσες πού ἐμεῖς μιλοῦμε, πρέπει νὰ ἐξακολουθήσει νὰ περνᾷ ἀπ' τὸ ἴδιο ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ὅπου κ' ἐμεῖς μορφωθήκαμε... Δεύτερο, ἡ γλώσσα πού μιλοῦμε δὲν ἔχει σύστημα, καθὼς ξέρουμε.—Μὰ ἐπὶ τέλους χρειάζονται ὅλες οἱ γλώσσες σύστημα; Δὲν μπορεῖ ἄραγε νὰ ὑπάρξει καὶ μιὰ χωρὶς σύστημα; Ἄς δοκιμάσουμε τουλάχιστο.—Ἀρκετὰ δοκιμάσαμε αἰῶνες τώρα ἄλλο δὲν κάνουμε. Ἦρθε πιά ὁ καιρὸς πού θὰ πάψουνε τὰ πειράματα. Εἶναι πράγμα βεβαιωμένο, πὼς γλώσσα δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει δίχως ὀργανικὴ ἐνότητα. Εἶναι μιὰ ἀνάγκη πού βρῖσκεται βαθιά, πού δὲν προσπέφτει ἐστὶν αἴσθησι ἀμέσως τὴ νοιώθει κανεὶς πρὸ πάντων ἅμα καθῆσει νὰ τὴ γράψει τὴ γλώσσα.

ὅλοι τους, πού τρέξαν ἀπὸ παντοῦ στ' ἄρματα. Γεμάτες οἱ ἱστορίες γνωστὰ Ρουμελιώτικα καὶ Μοραϊτικὰ ὀνόματα ἀρχηγῶν καὶ προστάδων καὶ δεσποτάδων πού μονομιᾶς ὅλοι τους, Μάρτη μῆνα, σηκώσανε τὴ σημαία. Παρθένιοι, Νοταράδες, Χριστόπουλοι, Γεροδημαῖοι, Γριβαῖοι, Παλαμάδες, Τράκιδες, Μητρομάρηδες. Μὰ καὶ ἀπὸ τὴν Κρήτη ὁ Δασκαλογιάννης. Κι ἀπὸ τὰ Ἐφράνησα οἱ Μακροῦδες, οἱ Μεταξάδες, Παναδες, Φωκάδες, καὶ ἄλλοι. Ἐπαθάν οἱ Τούρκοι φοβερὰ βεβανίσματα. Ἐπαθάν ὅμως κ' οἱ δικοὶ μας ὄχι λίγα. μάλιστα ἀπὸ τοὺς Μανιάτες, πού πρέπει νὰ σπουδάξανε καὶ αὐτοὶ κατὰ βάθος τὴν «Ἑλληνικὴ τὴν παιδεία», ἐπειδὴ βγήκανε πρωτομαστόροι ἐστὶν τέχνη νὰ κουρσέθουνε καὶ νὰ ρημάζουνε ὀμόφυλους τους.

Στὸ μεταξύ φτάνει κ' ἡ δεύτερη ἢ μοῖρα τοῦ Ρουσιῶτικου στόλου ἐστὶν Κορόνη. Πιάνει τότες ὁ Ὀρλόφης τὴν Πύλο, καταπιάνεται τὴν πολιορκία τῆς Μοθώνης, καὶ στέλνει τὸν Ψαρὸ νὰ κυριέψη τὴν Τριπολιτζά. Τάκαμε ὁ Ψαρὸς θάλασσα. Σκορπίστηκε ὁ στρατὸς του, καὶ ἅμα τὸν ξεκάμανε οἱ Τούρκοι, περάσανε ἀπὸ τὴ μαχαίρα τους τρεῖς χιλιάδες χριστιανούς, μαζί μὲ τὸ Δεσπότη καὶ μερικοὺς παπάδες. Αὐτὸ εἴταν τὸ πρῶτο ἀντιχαιρέτισμα τοῦ

Εἶναι μιὰ ἀνάγκη κρυμμένη, ἀφαντὴ, μὰ πραγματικὴ ὅσο γίνεται, σὰν τὴν ἀνάγκη τῶν ἀριθμητικῶν σκέσεων τῶν παλμῶν ἐστὶν μουσικὴ, πού ποῖός τις συλλογίζεται; καὶ ὅμως δίχως αὐτὴς μουσικὴ δὲν ὑπάρχει. Εἶναι ἕνα πιάνο ξεκούρτιστο ἢ γλώσσα πού μιλοῦμε καὶ τὸ κούρτισμα τοῦ πιάνου, νὰ ὁ μαλλιαρισμὸς.

Ἐπιπλέον δὲν ξέρω πὼς θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸ πεῖ.

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΜΠΟΥΜ—ΜΠΟΥΜ

Τὸ παιδί κοίτουταν χλωμὸ ἀπάνω στὸ κατάλευκο κρεββατάκι του, μὲ ὀρθάνοιχτα τὰ γαλανὰ του μάτια, κοιτάζοντας στὸ ἄπειρο μὲ μιὰ ἔκφραση γεμάτη ἀπὸ μυστήριο καὶ γλύκα χυμμένη στὸ μικρὸ ἀγγελικὸ προσωπάκι του—τὴ γλύκα πού πέρνει ἢ ἔκφραση τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, πού ἡ σκέψη του εἶναι σκέψη θεία, ἀμόλυπη καὶ ἀγνή, τὴ στιγμή πού σὰ χρυσαλίδα πετώντας ἀφίνει τὴ ζωὴ γιὰ νὰ τρέξει στὸ ἄπειρο, στὸ μυστήριο—τὴ γλύκα πού ζωντανὸς δὲ νοιώθει.

Ἡ μάνα του γονατιστὴ κοντὰ στὸ μικρὸ κρεββατάκι μὲ τὰ μάτια γεμάτα ἀπὸ δακρύματα τῆς καρδιάς τῆς, πού ὑπέρατη ἀγωνία τὴν ἐξέσχιζε, παρακολουθοῦσε καὶ τὴν πῶ μικρὴ κίνησή τοῦ μικροῦ τῆς ἀγγέλου πού σὰ λούλουδο καμωμένο γιὰ ἄλλους οὐράνιους τόπους ἐφευγε τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου πού ἀπὸ παράδεισο σὲ κόλαση ἀλλάζαμε.

Ὁ πατέρας του, ἕνας δυνατὸς ἐργάτης, μὲ τὰ μάτια κατακόκκινα ἀπ' τὸ κλάμμα καὶ τὴν ἀγωνία, συρμένος ἐστὶν γωνιά τοῦ σπιτιοῦ, προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Ἡ αὐγὴ γλυκοχάραζε καθάρια καὶ τὸ μυστήριο τῆς νύχτας ὑποχωροῦσε στὸ ὀλόλαμπρο φῶς μιᾶς ὀμορφῆς μέρας τοῦ Θεριστῆ, πού ἐρχότανε νὰ φωτίσῃ τὸ στενὸ δρόμο, ὅπου πῆθαινε ὁ μικρὸς Ἄγγελος, ὁ γιὸς τοῦ Ἰακώβου καὶ τῆς Ἀρετῆς Ἰωάννου.

Μόλις εἴταν ἑπτὰ χρονῶν ὁ Ἄγγελος, κατάλευκος σὰ γάλα καὶ ροδοκόκκινος μὲ τὰ γαλανὰ του μάτια καὶ τὰ ὀλόξανθα μαλλιά εἴταν τὸ καμάρι τῆς γειτονιάς.

Δὲν εἴχαν περάσει ἀκόμα τρεῖς βδομάδες πού γεμάτος ζωὴ σὰν καταικίαι χαρούμενο ἐπαιζε πηδῶντας μὲ τὰ ἄλλα παιδάκια τῆς γειτονιάς. Ἄλλὰ τὸ

οὐράνιο πλάσμα ἐκρύωσε καὶ ἕνα βράδυ τῶφταν ἀπὸ τὸ σκολεῖο μὲ τὸ κεφάλαιό του βαρὺ καὶ τὰ χεράκια του ζεστὰ σὰν παγωμένα σίδερα. Καὶ ἀπὸ τότε βρῖσκονταν ἐκεῖ στὸ κρεββατάκι του. Καὶ ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ παραμίλαε βλέποντας τὰ μικρὰ του παπουτσάκια ἐστὶν γωνιά.

— Γιατί δὲν τὰ πετάτε τώρα; Πετάχτε, πετάχτε τὰ παπούσια τοῦ μικροῦ σας! Ὁ Ἄγγελος σας δὲ θὰ τὰ φορέσῃ πιά! Ὁ Ἄγγελος σας δὲ θὰ πάη σκολεῖο πιά—ποτέ, ποτέ!

Καὶ ὁ πατέρας του μὲ ξεσκισμένη τὴν καρδιά, κλαίοντας, ψιθύριζε στὸν Ἄγγελο του:

— Πάψε, πάψε Ἄγγελέ μου! Ἡσύχασε παιδί μου!

Καὶ ἡ μάνα κατάχλωμη σὰ φάντασμα, ἐκρυβε τὸ ὀλόχρυσο κεφάλι τῆς σὰ προσκέφαλα καὶ ἔκλαιγε, ἔκλαιγε.

Τὴ νύχτα αὐτὴ ὁ Ἄγγελος δὲν παραμίλαε. Μὰ ὁ γιατρός μὲ μεγάλη περιέργεια ἐβλεπε πὼς κάποια ἀόρατη δύναμη ἔσερνε πίσω τῆς τὸ παιδί μακριὰ ἀπ' τὴ ζωὴ. Χωρὶς νὰ βγάλλῃ μιὰ ἀπ' τὸ μικρὸ του στόμα, κουνούσε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὸ κεφάλαιό του δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Τὸ ἀγνὸ χαμόγελο εἶχε χαθεῖ ἀπ' τὰ χεράκια του καὶ τὰ μάτια του ἐκοίταζαν ἐκεῖ στὸ ἄπειρο, μακριὰ πολὺ μακριὰ...

— Στὸν οὐρανὸ! Σκέφτηκε ἡ μάνα του καὶ ἀνατρίχιασε.

Ὅταν προσπαθήσαν νὰ τὸν κἀνουν νὰ πιῇ λίγο τσάι, ὁ Ἄγγελος ἀρνήθηκε. «Ὅχι» ἔλεγε σὲ κάθε παρακάλιο, σὲ κάθε λόγο τῆς μάνας του, τῆς γλυκειᾶς του μαννούλας, πού γονατιστὴ ἐκεῖ στὸ κρεββατάκι του τοῦ φίλαγε τὰ χεράκια. «Ὅχι» ἀπαντοῦσε σὲ κάθε παρακάλιο τοῦ πατέρα του πού μὲ τὴ δύναμη, μὲ τὴ ζωὴ πού εἶχε μέσα του, τοῦ εἴταν ἀδύνατο νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἄγγελο του πού ἀφίνει τὸν κόσμον.

— Θέλεις τίποτ' Ἄγγελέ μου;

— Ὅχι, ὄχι δὲ θέλω τίποτα.

— Πρέπει νὰ τὸν τραβήξουμε ἀπ' αὐτό, εἶπε ὁ γιατρός. Πρέπει νὰ τοῦ βγάλουμε τὴν προσοχὴ ἀπὸ κείνο πού βλέπει. Εἴσατε ἡ μάνα καὶ ὁ πατέρας του καὶ ξέρετε τὸ παιδί σας. Προσπαθήστε νὰ βρῆτε κάτι πού νὰ βάλῃ νέα ζωὴ ἐστὶν σωματάκι του, κάτι πού νὰ μπορέσῃ νὰ τραβήξῃ πίσω ἐστὶν γῆ τὴ σκέψη του!

Καὶ ἔφυγε.

— Προσπαθήστε!

μώματα μὲ τόσο βαρὺ. Μὰς ἤρθε ὅμως κατὰ δυστυχία μας καὶ ἄλλα.

§ 13

Νέα μαρτύρια, νέοι ἀγῶνες, καὶ νέες ντροπές.

Αὐτὰ περίπου ἔπαθάν ὅσοι δὲν ἔπιασαν ὀπλο ἐστὶν χέρι τους. Τί ἔπαθάν οἱ καθαυτὸ οἱ ἔνοχοι ἀπὸ τὴν Ἀρβανιτιὰ πού σκορπίστηκε μέσα ἐστὶν ἐπανκστατημένες χώρες, ἀπὸ τοὺς ἀχόρταγους ἐκείνους λύκους πού ἀκόμα καὶ ἐστὶν ἀσυνείδησι μὰς μοιάζανε, αὐτὰ καὶ ἀπὸ τὴν παράδοση τὰ μισογνωρίζουμε. Πλερώσανε μερικοὶ τους γιὰ τίς φοβερὲς ἁμαρτίες τους, εἶναι ἀλήθεια. Μάρτυρες, «τῶ Γριβαῖον τὰ κόκαλα» στ' Ἄγγελόκαστρο, ὁ ἠρωϊσμὸς τοῦ Μητρομάρα ἐστὶν Κακὴ Σκάλα. Οἱ πτωχτοὶ τους ὅμως βρῆκανε ἀνοιχτὸ καὶ ἀδιαφέντετο δρόμο. Ὁ Σταθὰς ὁ Γεροῦδης μὲ τοὺς δικούς του, Μπουκουβάλα, Καρακίτσο καὶ Κοντογιάννη, κάμανε συτήκη μαζί τους, καὶ θρονιαστήκανε πάλε Ἀρματωλοί, ἐστὶν Βάλτο, στ' Ἄγραφα, ἐστὶν Καρπενήσι καὶ ἄλλοι. Ὁ Καλπούζος μαζί μὲ τὸν Τράκα ἔφυγαν ἀπὸ τὴ Ρού-

Τούρκου γιὰ τίς ρωμαϊκὲς τίς βαρβαρότητες. Τὰ δεινὰ πού ἤρθε κατόπι εἴταν ἀκόμα χειρότερα. Ἄλλες τρεῖς χιλιάδες σφαχτήκανε ἐστὶν Θεσσαλία. Ἀπὸ δέκα ὡς εἴκοσι τὴν ἡμέρα ἐστὶν Λάρισα, καὶ ὅσοι γλυτώσανε, ἀπομείνανε γυμνοί, ἔρμιοι, καὶ δίχως μὴτ' ἐκκλησιὰ. Ἐστὶν Ρούμελη οἱ ἄντρες πλερώνανε γιὰ τὰ φορέματα τοῦ Τούρκου τοῦ στρατοῦ, οἱ γυναῖκες καὶ τὰ γόβρια σερόντανε σὲ βάθια φοιχτῆς ἀτιμίας. Ἐστὶν Σμύρνη σφαχτήκανε πάμπολλοι χριστιανοὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς. Ἐστὶν Ἀθήνα ἀποκεφαλίστηκε ὁ Δεσπότης κ' οἱ προσετοί. Παρόμοια παθήματα καὶ ἐστὶν Φιλιππούπολη, ἐστὶν Μοσκόπολη, καὶ ἄλλοι.

Αὐτοὶ εἴταν οἱ πρῶτοι καρποὶ τῆς σταυροφορίας τοῦ Παπάζογλου, τοῦ ἀπόστολου τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνας. Αὐτὰ εἴταν τὰ ποτελέσματα τῆς τυφλῆς, τῆς ἀπραγῆς, τῆς ἀκαταλόγιστης ἐκείνης μανίας πού τους ἐπίασε ὄλους, πρῶτο, νάκούσουν ἕνα τυχοδιώκτη, δεύτερο, νάκολουθήσουν ἕναν ἀνάξιο ξένο, καὶ τέλος μὲ τὸ πρῶτο βόλι νὰ τὸ γυρίσουν ἐστὶν ληστεία, ἐστὶν κούρσεμα, ἐστὶν σφαγή. Πού λοιπὸν εἴταν ἡ περιφρονητὴ ἢ προκοπή πού βαρεθήκαμε νὰ τὰ κοῦμε πὼς ζαπλωνότανε τοὺς καιροὺς ἐκείνους;

Τὰ πλερώσανε ὄλα ἐκεῖνα τὰ βάρβαρά μας κα-

Ναί, χωρίς ἀμφιβολία γνώριζαν καλὰ τὸ παιδί τους, τὸν Ἀγγελό τους! Γνώριζαν πόσο ἀγαποῦσε νὰ πηγαίνει στὴν ἐξοχὴ κάθε ἀπόγειμα Κεριακῆς καὶ νὰ γυρίσει πίσω καθάλα στὶς πλάτες τοῦ πατέρα του στεφανωμένο μὲ λουλούδια. Ὁ πατέρας του τοῦ εἶχε ἀγοράσει πολλὰ παιγνίδια. Τὰ πήρε, τ'έβαλε ἀπάνω στὸ κρεβάτι, τ'έκανε νὰ χορεύουν, νὰ πηδοῦν καὶ μόλις κατορθώνοντας νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, προσπαθοῦσε νὰ κἀνὴ τὸν Ἀγγελό του νὰ γελᾷ, μιμούμενος τὴ φωνὴ μικροῦ παιδιοῦ.

— Βλέπεις; Οἱ στρατιῶτες πολεμᾶνε. Μπούμ — Μπούμ! Νὰ αὐτὸς εἶναι ὁ στρατηγός. Εἶδαμε μιὰ φορὰ ἕνα στρατηγό. Θυμάσαι παιδί μου; Ἄν πιῆς τὸ τσάι σου θὰ σοῦ γοράσω ἕνα ἀληθινὸ στρατηγὸ μὲ χρυσὰ γαλιόνια. Σ' ἀρέσει αὐτό, παιδί μου; Πές μου σ' ἀρέσει;

— Ὅχι, ἀπάντησε τὸ παιδί μὲ βραχνὴ ἀπ' τὴ ζέστη φωνή.

Καὶ σ' ὅτι τοῦλεγαν, σ' ὅλες τίς ὑπόσχεςες πού τοῦδιναν πὼς θὰ τοῦ γοράζαν παιγνίδια καὶ στρατιῶτες καὶ ἀερόστατα — ἐνῶ ἡ μάνα καὶ ὁ πατέρας κοιταζόντουσαν μ' ἀπελπισία — ὁ Ἀγγελος ἀπαντοῦσε «Ὅχι, ὄχι, ὄχι».

— Ἀλλὰ δὲ θέλεις τίποτα παιδί μου; Ρώτησε ἡ δύστυχη ἡ μάνα. Γιατί, παιδάκι μου; Ἐσὺ ἄλλοτε ζητοῦσες τόσα πράγματα — πὲς στὴ μάνα σου.

Καὶ ἔσκυψε, ἀκούμπησε τὸ πρόσωπό της στὸ κατὰ λευκο μαξιλάρι καὶ ψιθύρισε στὸ αὐτάκι του κάτι ἀπαλά, γλυκὰ σὰ νὰ φοβότανε μὴ τὸν ζυπνοῦσε καὶ πέταγε στὸν οὐρανό.

Σὲ μιὰ στιγμή τὸ μικρό, μὲ κάποια παράδοξη ἔκφραση στὴ ματιά, ἀνασηκώθηκε, κάθησε στὸ κρεβάτι του καὶ σηκώνοντας τὰ χεράκια του πρὸς κάποιον ἀόριστο σημεῖο, ἀπάντησε ξαφνικὰ μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή:

— Θέλω μπούμ — μπούμ! Μπούμ — μπούμ.

Φτωχὴ μάνα! Μὲ τὸν τρόμο ζωγραφιστὸ στὸ πρόσωπό της ἐκοίταξε τὸν ἄντρα της... Τί ἔλεγε ὁ Ἀγγελός τους; Παραμιλοῦσε; Εἶχε γυρίσει πάλι τὸ φοβερὸ παραμύθημα;

Μπούμ — μπούμ!

— Ναί, μπούμ — μπούμ! Μπούμ — μπούμ! Θέλω μπούμ — μπούμ!

Ἡ μάνα ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ ἄντρα της καὶ τρελλή ἀπὸ τὴ λύπη, κίτρινη σὰ λείψανο ψιθύρισε:

— Τί μπορεῖ νὰ νοιώθῃ Ἰάκωβος; Φεύγει! Πεθαίνει!

Ἀλλὰ ἕνα χαμόγελο οὐράνιο ἔνθισε στὰ χοντρά χεῖλια τοῦ πατέρα — χαμόγελο εὐτυχισμένο — χαμόγελο τρελλὸ σὰν κείνο πού ἀνθίζει στὰ χεῖλια τοῦ καταδικασμένου σὲ θάνατο πού τοῦ χαρίζεται ἡ ζωὴ.

Μπούμ! Μπούμ!

Θυμότανε τώρα... Ναί, ναί! Θυμότανε καλὰ τὴ Λαμπρὴ πού εἶχε πάρει τὸ μικρὸ Ἀγγελο στὸ Ἴπποδρόμιο. Θυμότανε τίς φωνὲς καὶ τὰ γέλια πού ἔκανε ὅταν εἶδε τὸν παλιάτσο, τὸν ὠραῖο παλιάτσο πού εἶτανε ντυμένος στὰ χρυσὰ μὲ τὰ κουδουνάκια του καὶ τὰ κόκκινα παπούτσια, τὸν παλιάτσο πού στὸ τέλος κάθε παιγνιδίου φώναζε μπούμ — μπούμ!

Μπούμ — μπούμ! Καὶ κάθε φορὰ πού τόλεγε ὁ ὅλος ὁ κόσμος γελοῦσε καὶ ὁ Ἀγγελός του ἔβριζε φωνὲς χαρᾶς. Αὐτὸ εἶταν τὸ μπούμ — μπούμ — εἶταν ὁ παλιάτσο τοῦ Ἴπποδρόμου πού ζητοῦσε ὁ μικρὸς Ἀγγελος νὰ δῆ καὶ πού δὲ μπορούσε νὰ δῆ γιατί κοίτουσαν ἔρρωστος ἐκεῖ στὸ μικρὸ κατάλεικο κρεβάτι του.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὁ πατέρας του ἔφερε στὸν Ἀγγελο ἕνα παλιάτσο — μιὰ κοῦκλα παλιάτσο ντυμένη μὲ χρυσὰ καὶ μὲ κουδούνια καὶ μὲ κόκκινα παπούτσια. Τὴν εἶχε ἀγοράσει σ' ἕνα μαγαζὶ πολὺ ἀκριβὰ, ἂν καὶ εἶπε τοῦ ἔμπορα πὼς εἶταν φτωχὸς καὶ τὴν ἤθελε γιὰ τὸ παιδάκι του πού εἶταν ἔρρωστο. Μὰ ὁ ἔμπορας, πού γιὰ ψυχὴ ἔχει τὸ κέρδος, βλέποντας πὼς ὁ δύστυχος πατέρας ἤθελε δὲν ἤθελε θάγοράζε τὴν κοῦκλα, τοῦ ζήτησε διπλάσια ἀπ' ὅ,τι ἔζηζε. Εἶχε πλερώσει δὴ μισροδούλια! Ἀλλὰ τί τὸν ἔμελλε; Ὅχι πλέρωνε μὲ φχαρίστηση εἴκοσι, τριάντα — θὰ ἔδινε τὰ μεροδούλια ἑνὸς χρόνου ἂν μπορούσε νὰ κἀνὴ τὰ μικρὰ χεῖλάκια τοῦ Ἀγγέλου του νὰ χαμογελάσουν.

Τὸ παιδάκι ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὴν κοῦκλα πού κοίτουσαν ἐκεῖ δίπλα του στὸ κατάλεικο κρεβάτι καὶ ὕστερα μὲ φωνὴ πού ράγιζε τὴν καρδιά τῶν ἀμοιρων γονιῶ του:

— Αὐτὸ δὲν εἶναι μπούμ — μπούμ! Εἶπε. Θέλω νὰ δῶ μπούμ — μπούμ!

Ἄχ! Ἄν μπορούσε ὁ δύστυχος νὰ τοῦλεγε καλὰ τὸ σπλάχνο του μὲ μιὰ κουδούνια... μὲ τί λαχτάρια θάτρεχε στὸ Ἴπποδρόμιο κρατώντας τὰ γέλια τοῦ στὴν ἀγκυλιά του καὶ μέσα τὸν κόσμο τὸ χροῦμένο, κάτω ἀπ' τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα νὰ εἰδείχε στὸ παιδί του τὸ Μπούμ μπούμ, τὸν ἀληθινὸ Μπούμ —

μποῦμ πού θὰ χόρευε στὴ μέση καὶ θάκανε ὅλο τὸν κόσμο καὶ τὸν Ἀγγελο του νὰ ξεκαρδιστῇ στὰ γέλια.

Ἀλλὰ ὁ Ἰάκωβος ἔκανε κάτι πιὸ καλὸ. Πῆγε στὸ Ἴπποδρόμιο, ρώτησε πού κάθεται ὁ Μπούμ μπούμ καὶ δειλός, μὲ τὰ γόνατα τρεμουλιαστὰ ἀπὸ συγκίνηση ἀνέβηκε — σὰν τὸν κατάδικο πού ἀνεβαίνει στὴ λαίμητόμο — τίς σκάλες τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Μπούμ — μπούμ. Ἴσως ὁ παλιάτσο — σκεφτότανε ὁ δύστυχος πατέρας — νὰ παραδεχότανε νὰ πάῃ ὡς τὸ σπίτι του καὶ πεῖ μιὰ καλὴ μέρα στὸ παιδί του. Ὅσο γιὰ πλερωμὴ; Ὡ ὅ,τι ἤθελε. Μποροῦσε νὰ πάῃ σκλάβος γιὰ ὅλη τὴ ζωὴ... Μὰ πὼς τὸν δέχτηκαν στὸ σπίτι τοῦ Μπούμ μπούμ.

Δὲν εἶταν πλιά Μπούμ — μπούμ ἐκεῖ! Εἶταν ὁ κύριος Μακρῆς καὶ τῶμορφο δωμάτιο μὲ τὰ κάδρα του καὶ τὰ βιβλία φαινότανε κατάλληλο γιὰ σπίτι ἑνὸς ὁμορφου νέου σὰν κείνον πού βρισκότανε ἐκεῖ.

Ὁ Ἰάκωβος τὸν κοίταξε, στριφογυρίζοντας στὰ χεῖρια του τὸν κοῦκκο του, χωρίς νὰ καταλάβῃ πὼς ὁ ὁμορφος νέος εἶταν ὁ παλιάτσο τοῦ Ἴπποδρόμου. Ὁ ἄλλος περίμενε. Ὁ πατέρας ζήτησε συχώρεση πού ἦρθε νὰ τὸν ἀνητυχῆσῃ.

— Εἶναι ἀσυνήθιστο πράμα ἐκεῖνο πού ἦρθε νὰ ζητήσω — συχώρεσέ με, μὰ δὲν εἶναι γιὰ μένα, εἶναι γιὰ τὸ ἀγγελοῦδι. Ὡ! κύριέ μου, ἕνα πραγματικὸ ἀγγελοῦδι!... Εἶταν πάντα πρῶτο στὸ σχολεῖο, μόνο στὴν ἀριθμητικὴ εἶταν λίγο πίσω, μὰ δὲν ἔφταιγε. Τὸ κεφαλάκι του εἶταν τόσο ὁμορφο πού δὲν τὰ καταλαβόντανε. Ἐνὰς ὄνειροπόλος — μικρὸς ἀγγελος ὄνειροπόλος — ἔτσι τὸν ἔλεγαν οἱ δασκάλοι του. Καὶ ἡ ἀπόδειξη εἶναι — μὲ συχωρεῖς, κύριε — ἄκουσε...

Ὁ Ἰάκωβος ἐδίστασε. Κατάπιε κάτι πού τὸν ἔπνιγε καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγο πῆρε πάλι κουράγιο καὶ ἔρχισε μιλιώντας γλήγορα σὰ νάθελε νὰ τελειώτῃ μιὰ ὥρα γληγορότερα:

— Ἡ ἀπόδειξη εἶναι πού θέλει νὰ δῆ ἑσᾶς, πού δὲ σκέφτεται παρὰ μόνο ἑσᾶς καὶ πού στεκόσαστε ἐκεῖ σὰν ἄστρο μπροστὰ του πού θέλει μὰ δὲ μπορεῖ νὰ τῶχῃ!

Ὅταν ὁ δύστυχος πατέρας ἐτελείωσε εἶταν κίτρινος σὰ λείψανο καὶ χοντρές σταλαγματιές ἰδρωτα εἶχαν σκεπάσει τὸ κούτελό του. Δὲν τολμοῦσε νὰ κοιτάξῃ τὸν παλιάτσο πού τὸν παρατηροῦσε μὲ προσοχή. Ἄπ' αὐτὸν κρεμότανε ἡ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ του.

— Ποῦ κάθεται; Ρώτησε ὁ Μπούμ — μπούμ.

μελῆ καὶ τρυπώσανε στὸ Μοριᾶ. Ὁ Μητρομάρας ἀναγκάστηκε νὰ κάψῃ τὰ Μέγαρα καὶ νὰ κουβαλήσῃ τὰ γυναικόπαιδα στὴ Σαλαμίνα. Δυὸ ἥρωες πάλι, ὁ Λουρῆς καὶ ὁ Σουσμάνης, (πού λές κ' ἐπίτηδες τοὺς ὀνομάζει ὁ δικός μας Ἀρματωλὸς Δωριῶδης καὶ Ναυπακτίας μὴν τύχη καὶ χάσῃ τὴ δόξα του ὁ κλασικὸς ὁ Ἑλληνισμός), ἀφοῦ μαλλώσανε ἀναμεταξύ τους, προσκαλέσανε, ξέχωρα ὁ καθένας, τοὺς Ἀρβανῆτες νὰ τοὺς βοηθήσουνε μὲ πλερωμὴ. Ὅσοι λοιπὸν πήγανε μὲ τὸ Σουσμάνη χτυπήσανε καὶ σφάζανε τὸ Λουρῆ στὴ Ζιλίτσα. Παίρνοντας ἐπειτα μαζί τους τοὺς βοηθοὺς τοῦ Λουρῆ, σκοτώνουνε καὶ τὸ Σουσμάνη, καὶ ρημάζουνε τὸν τόπο. Οἱ Μεσολογγῆτες σφαχτήσανε ὅλοι. Ἐρχεται τότες κ' ἡ σειρά τοῦ Μοριᾶ. Στὸ Μοριᾶ ὁ Ὀρλόφης πολιορκοῦσε ἀκόμα τὴ Μοθώνη. Ὁ Γιάννης ὁ Μαυρομιχάλης, χωρισμένος τώρα ἀπὸ τοὺς Ρούσους, κρατοῦσε τὸ Νησί γιὰ λογαριασμό του μὲ μερικὸς Μανιάτες. Ὁ Φαρὸς εἶτανε φευγάτος σὲ ρούσικο καράβι, ὕστερα ἀπὸ τὸ πάθημα τῆς Τριπολιτσᾶς. Χυμίζει λοιπὸν ὁ Τουρκαρβανίτης ὁ Χατζὴ Ὁσμάνης καταπάνω τοῦ Μαυρομιχάλη, καὶ τὸν ἐστενοχωρεῖ. Τοῦ κάκου ζητοῦσε τώρα ὁ Μανιάτης ἀρχηγὸς βοήθεια ἀπὸ τὸν Ὀρλόφη. Ἀναγκάστηκε νάντισταθῆ μόνος του ὁ Μαυρο-

μιχάλης. Ἀπὸ τὴ μάχη ἐκείνη δυὸ καὶ μονάχοι γλυτώσανε: ὁ γέρος ὁ Γιάννης Μαυρομιχάλης, καὶ ὁ γιός του ὁ Πέτρος, πού ἀναφάνηκε ἀργότερα στὸν ἀληθινὸ τὸν Ἀγῶνα. Ἡ φευγάλα τῶ Ρούσων κατόπι ἀπὸ Μοθώνη καὶ ἀπὸ Πύλο, κ' ἡ ἀναχώρηση τοῦ Ὀρλόφῃ μ' ὅλα τὰ παρακάλια τοῦ Παπαζοῦλου καὶ τοῦ Μπενάκη, εἶτανε ἐπόμενα. Ἀνήκουε καὶ στὴ Ρούσικη τὴν ἱστορία τώρα καὶ ὁμπρός, ὄχι μονάχα τὰ κινήματα τοῦ Ὀρλόφῃ, μὰ κ' ἡ περιζήκουστη ἡ ναυμαχία τοῦ Τζεσμέ, πού ἡ περιγραφή της δὲν ἔχει ἐδῶ τὸν τόπο της, παρὰ μόνο γιὰ νὰ σημειωθῇ πῶς: δικοὶ μας ἔφτειάζαν καὶ κυβέρνησαν τὰ ρούσικα τὰ πυρπολικὰ τῆς ναυμαχίας ἐκείνης.

Αὐτὰ εἶτανε τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνέργειας τοῦ Παπαζοῦλου, αὐτὰ τὰ κατορθώματα τοῦ Ὀρλόφῃ. Δίκια τοῦ τὰ ψάλανε τοῦ Ρούσου στρατηγού γιὰ τὴν ἀναξισωσύνη του, καὶ γιὰ τὴν προεμούρα πού εἰδείξε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Μοριᾶ. Νὰ μὴ λησμονοῦμε ὅμως πὼς καὶ Ναπολέοντας νὰ εἶτανε ὁ Ὀρλόφης, θὰ δυσκολευότανε νὰ φέρῃ διαφορετικὰ ἀποτελέσματα μὲ τέτοιο ὕψος, μ' ἄταχτο καὶ ἀνοδηγὸ ἀσκέρι, πού ὅσο καὶ ἂν εἶτανε παληκαριστό, ἄμα ὅμως ἔπικνε τουφέκι, πρῶτα πρῶτα συλλογιότανε τὰ πλιάτσικα, ἀδιάφορο τούρκικα ἢ ρωμαϊκά.

Εἶδος ληστεία καὶ ἀνομία ρημάζε τὸν τόπο αἰῶνες τώρα. Ἐπρεπε νὰ τὰ γνωρίζουνε αὐτὰ, τοῦλάχιστο ὁ ὀρνιθόμυαλος ὁ Παπαζοῦλος, καὶ νὰ πιᾶσουνε ἀλλιῶς τὴ δουλειά. Μὰ ἴσως στάθηκε γιὰ καλὸ πού δὲν πετύχανε, ὅσο καὶ ἂν σταθήσανε τραγικὰ τὰ παθήματα πού ἔφερε ἡ ἀποτυχία τους.

§ 14

Ἡ στερονὴ ἡ πράξις τῆς Ρούσικης Τραγωδίας.

Δὲ θέλησε ὁ Ὀρλόφης νὰ ὤρληθῃ ἀπὸ τὴ θαλασσινὴ του νίκη, καὶ σηκώθηκε κ' ἔφυγε. Ἐμείνε μονάχα μικρὸ μέρος τοῦ Ρούσικου στόλου μὲ τὸ Σπυριδόφῃ στὴν Πάρο ἄλλα τέσσερα χρόνια: δυσκολοεξήγητο τὸ γιατί, ἐπειδὴ τίποτις δὲν ἔκαμε μήτε ὁ Σπυριδόφης, ὅσο καὶ ἂν τὸν πκρακινήσανε καὶ μὲ λόγια καὶ μὲ τὸ παράδειγμά τους οἱ δικοὶ μας, πού βλέποντας ἀπελπισία στὴ στεριά, βγήκανε αὐτοὶ στὴ θάλασσα τώρα. Τὸ παράδειγμά τους ὅμως εἶτανε περίπου σὰν τὰ στεριανὰ τους καμώματα. Δὲ δίσταζε ὁ ἱστορικὸς νὰ μᾶς τὸ πῆ καθαρὰ πὼς τοῦ Μητρομάρα λόγου χάρις ὁ στόλος εἶτανε ἀπειρα-

— 'Εδώ κοντά! Νά δυό δρόμους παρακάτω, κύριε.

— Πάμε! Θέλει νά δῆ τὸ Μπούμ-μπούμ. Θά τὸν δῆ!

"Όταν ἡ πόρτα ἀνοίξε, ὁ Ἰάκωβος ἐφώνησε σὰν τρελλὸς ἀπ' τὴ χαρὰ του:

— Εἶσαι τυχερὸς παιδί μου. Εἶσαι τυχερὸς μπερμπάτη! Νάτος! 'Εδῶ εἶναι ὁ Μπούμ-μπούμ!

"Ἐνα χαμόγελο χαρᾶς ἦρθε στὰ χειλάκια τοῦ Ἄγγελου. Σηκώθηκε στὰ χέρια τῆς μάνας του καὶ γύρισε τὸ κεφαλάκι του πρὸς τὴν πόρτα. Γιὰ μιὰ στιγμή προσπάθησε νὰ θυμηθῆ ποῖος εἶταν ὁ κύριος ποὺ ἐρχότανε μὲ τὸν πατέρα του μὲ χαμόγελο γλυκὸ στὰ χεῖλια του καὶ ὅταν τοῦ εἶπαν πὼς αὐτὸς εἶταν ὁ Μπούμ-μπούμ ἄφησε τὸ μικρὸ κορμάκι του νὰ γύρη σιγὰ σιγὰ μὲ μιὰ τρανὴ λύπη ζωγραφισμένη στὸ προσωπάκι του καὶ ἔαπλώθηκε στὸ κρεβάτακι του. Καὶ ἐκεῖ ἔαπλωμένο μὲ τὰ μεγάλα γαλανὰ μάτια του κολλημένα σ' ἕνα σημεῖο ἀόριστο κοίταζε ἀδιάφορα ψάχνοντας νὰ βρῆ πουθενὰ στὸ ἄπειρο τὴ μορφή τοῦ Μπούμ-μπούμ.

— "Όχι, εἶπε τὸ μικρὸ μὲ φωνὴ πού ράγιζε τὴν καρδιά τῶν γονιῶν του. "Όχι, αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ Μπούμ-μπούμ!

"Ὁ παλιάτσος, στεκοῦμενος κοντὰ στὸ κρεβάτακι, κοίταζε μὲ τρυφερότητα τὶς ἀπελπιστικὲς ματιὰς πού ἐρρίχνε τὸ ἀγγελοῦδι στὸ ἄπειρο καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἐστρίψε ἀπότομα στοὺς γονιούς τοῦ παιδιοῦ καὶ εἶπε:

— "Ἐχει δίκιο. Δὲν εἶναι ὁ Μπούμ-μπούμ.

Καὶ χωρὶς νὰ πῆ τίποτ' ἄλλο ἐφυγε.

— Δὲ θά δῶ πλιά Μπούμ-μπούμ! Δὲ θά δῶ πλιά Μπούμ-μπούμ!

Εἶπε τὸ παιδάκι καὶ ὕστερ' ἄλλαξε λόγια. Μιλοῦσε τώρα μὲ κάτι ἀόρατο στοὺς δύστυχους γονιούς τους, μὲ κάτι πού μόνο τὸ μάτι ἐκείνου πού φέγγει ἀπ' τὴ ζωὴ μπορεῖ νὰ δῆ—μιλοῦσε μὲ τὴν ἀπειρη Σκέψη... τὸ Θεό!

"Ἴσως ὁ Μπούμ-μπούμ νὰ εἶταν ἐκεῖ—μακριὰ ἐκεῖ ἀπάνω πού γλήγορα θά πῆγαινε καὶ ὁ μικρὸς Ἄγγελος καὶ θά τὸν ἐβλεπε καὶ θά γελοῦσε καὶ θά-ταν φτυχισμένος.

Καὶ ξάφνου—δὲν εἶχε περάσει ἀκόμα μισὴ ὥρα—ἡ πόρτα ἀνοίξε διάπλατα καὶ νὰ ἐκεῖ στὸ ἀνοιγμα ντυμένος στὰ χρυσᾶ, μ' ἕνα καπέλο κίτρινο, μὲ κουδούνια καὶ κόκκινα παπούτσια, γελῶντας παράδοξο γέλιο πού ἀνοίγε τὸ στόμα του ὡς ταῦτιά,

στεκότανε ὁ Μπούμ-μπούμ, ὁ ἀληθινὸς Μπούμ-μπούμ ὁ Μπούμ-μπούμ τοῦ ἵπποδρόμου, ὁ Μπούμ-μπούμ τοῦ μικροῦ Ἄγγελου.

Καὶ στὸ μικρὸ κατάλευκο κρεβάτακι του μὲ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς στὰ μάτια του, γελῶντας, κλαίγοντας ἀπὸ χαρὰ, εὐτυχισμένος, σωσμένος ὁ μικρὸς Ἄγγελος χεροκοτούσε, φώναζε μπράβο καὶ μὲ τὴν ἄφραστη, τὴν ἀφάνταστη ἀφέλεια τῆς ἡλικίας του ἔλεγε:

— Νάτος...Εἶναι ὁ Μπούμ-μπούμ! Εἶναι ὁ Μπούμ-μπούμ τώρα! Νά ὁ Μπούμ-μπούμ! Ζήτω ωωω ὁ Μπούμ-μπούμ! Τί κάνεις Μπούμ-μπούμ; Μπούμ-μπούμ!

"Όταν ὕστερ' ἀπὸ κανὰ δυὸ ὥρες ἦρθε ὁ γιατρός βρῆκε, καθισμένο κοντὰ στὸ προκέφαλο τοῦ παιδιοῦ, ἕνα παλιάτσο μὲ πουδραρισμένα μούτρα, πού ἔκανε τὸν Ἄγγελο νὰ ξεκαρδίζεται στὰ γέλια καὶ πού ἔλεγε στὸ μικρὸ, ρίχνοντας ἕνα κομμάτι ζάχαρη στὸ φλυτζάνι:

— Ἐέρεις λοιπὸν Ἄγγελε, ἀ δὲν πιῆς τὸ τσάϊ σου σὰν καλὸ παιδί, ὁ Μπούμ-μπούμ δὲ θά ξανάρθῃ.

Καὶ τὸ παιδί τὸν ἄκουσε καὶ ἤπιε τὸ τσάϊ.

— Δὲν εἶναι καλό;

— Πολὺ καλό! Φχαριστῶ Μπούμ-μπούμ!

— Γιατρέ, εἶπε ὁ παλιάτσος, δὲν πρέπει νὰ ζηλέψης, μὰ πιστεψέ μου πὼς τὰ παιγνίδια μου τοῦ καναν τόσο καλὸ ὅσο καὶ τὰ γιατρικά σου.

"Ὁ πατέρας καὶ ἡ μάνα δακρῦσανε, μὰ τὰ δάκρυα τώρα εἶταν δάκρυα χαρᾶς, δάκρυα βνωμοσύνης.

Καὶ κάθε μέρα, ὡς πού ἔγινε καλὰ ὁ μικρὸς Ἄγγελος, ἕνα ἀμάξι σταματοῦσε μπρὸς στὴν πόρτα καὶ ἕνας ἄνθρωπος ἐρχόταν τυλιγμένος καλὰ σ' ἕνα μακρὸ παλτὸ μὲ τὸ κολλάρο γυρισμένο πρὸς τὰ πόδια. Εἶταν ὁ Μπούμ-μπούμ ντυμένος στὰ παλιάτσικὰ του πού πῆγαινε μὲ τὰ παιγνίδια του καὶ τὰ γέλια του νὰ δώσῃ ζωὴ στὸ ἀγγελοῦδι.

— Πόσα σοῦ χρωστῶ, κύριε; Εἶπε ὁ πατέρας στὸ Μπούμ-μπούμ ὅταν τὸ παιδί ἔγινε τέλεια καλὰ. Γιατί, μὰ τὸ Θεό, κάτι πρέπει νὰ σοῦ χρωστῶ.

"Ὁ παλιάτσος ἔδωκε τὰ χέρια του στοὺς γονιούς τοῦ Ἄγγελου λέγοντας:

— "Ἐνα γκαρδικὸ σφίξιμο τοῦ χεριοῦ.

Καὶ ὕστερα κόλλησε τὰ χεῖλια του στὰ μάγουλα τοῦ Ἄγγελου πού τὸ κοκκινάδι τῆς ζωῆς ἄρχισε νὰ τὰ ξαναχρωματίζῃ καὶ γελῶντας πρόσθεσε:

— Καὶ τὴν ἄδεια νὰ γράψω στὶς κάρτες μου

«Μπούμ-μπούμ, ἐπιστήμονας ἀθλητῆς καὶ ταχτικός γιατρός τοῦ μικροῦ Ἄγγελου».

(Ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά)

ΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

ΖΗΛΕΜΑ

"Ὁ λάλος τᾶφερε σιαστὰ τὰ κοριτσόια γέλοια, λὲς κρουσταλλόνερο γοργὸ πὼς πέφτει ἀπὸ τὸ βράχο.. Στὴ στράτα ἀντάμα οἱ λυγερὲς ἐρχοῦνται ἀπὸ τὰμπέλια μὰ κάποιο τσοπανόπουλο κατάρραχα μονάχο τηράει νὰ ξεχωρίσῃ μιά, δὲν τοῦ βολεῖ τὸ ἀντάμα, παίρνει τὰ γέλοια ὡς μιάλσαμο καὶ τ' ἀναδίνει ὡς

[κλάμα.

ΙΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΜΙΑ ΕΠΙΛΗΜΙΑ

Καλοῦντια, Ἀπριλῆς 908

Ἀγαπητὲ Νουμᾶ,

"Ἐσὺ πού εἶσαι ἀνεξάρτητος καὶ τὰ φέλνεις τὰ σωστὰ σὰν παληκᾶρι σ' ὅποιους ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ λοῦστρο, κάμε μου τὴ χάρη νὰ γράψεις καὶ γιὰ τὴν ἐπιδημία πού μᾶς δέρνει ἐμᾶς στὸ ἐξωτερικό. Δὲν περῶ, φίλε μου, ταχυδρομεῖο χωρὶς νὰ πάρουμε ὄλοι μᾶς—τὸ ἀστεῖο εἶναι πού μερικά μᾶς γεννημένοι στὰ ξένα δὲν ξέρουνε οὔτε Ρωμαίτικα—ἕνα σωρὸ φημερίδες—καὶ τί φημερίδες!—χωρὶς νὰ εἴμαστε συντρομητές.

Μὲ τίς δουλιές ἐδῶ καὶ μὲ τῆς ζέστης τὴν ἀναποδιά, ποῖος σκοτίζεται νὰ γυρίσει πίσω τὰ παλιάχάρτα. Τὰ δέχεται λοιπὸν ἀδιάβαστα τὸ καλαθάκι κάτου ἀπὸ τὸ γραφεῖο. Ὁ ἐρχομὸς τους ξακολουθεῖ καὶ στὸ τέλος νὰ τος κι ὁ λογαριασμός.

"Ἄν καμιά φορὰ γράφουμε μὲ τρόπο εὐγενικό πὼς ἂν εἶτανε νὰ παίρνομε ὄλες τίς φημερίδες πού μᾶς ἐρχοῦνται ἀπροσκάλεστες θά κάμομε φαλιμέντο, μᾶς ἐρχεται πίσω μιὰ βρισιὰ τρικούβερτη γιὰ «τὴν ἔλλειψιν τοῦ πατριωτισμοῦ ὑμῶν» καὶ γιὰ ἕνα σωρὸ ἄλλα κουραφέζαλα.

Αὐτὴ ἡ ἐπιδημία, φίλε μου, μὲ σκοτίζει χειρό-

§ 15

Ὁ Ἐπίλογος τῆς Ρουδικῆς Τραγωδίας

Τὸ σπουδαῖο ζήτημα τώρα εἶτανε, τί θάπογνῃ μὲ τοὺς Ἀρβανίτες, πού περιορισμὸ δὲν εἶχε ἡ λύσσα τους. Τὰ νησιά, καὶ μάλιστα τὰ Ψαρά, καθὼς κι ἄλλου εἶδαμε, γλυτώσανε τότες φτηνὰ μὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ Νικόλα τοῦ Μαυρογένῃ. Ἡ στεριὰ ὁμως, καὶ μάλιστα ὁ Μοριάς, ρημάχτηκε στὰλήθεια ἀπὸ τίς ἐξήντα χιλιάδες πού πλημμυρίσανε τὸν τόπο, καὶ ξεκολλημα πιά δὲν εἶχανε. Ὅσοι Μωραίτες δὲν κοπήσανε ἢ δὲ σκλαβωθήσανε, ἄλλοι φεύγανε στὰ Ἐρτάνησα, ἄλλοι ἀναβαίνανε στὰ βουνὰ. Ἐννιά χρόνια βάσταζε τὸ κακό, καὶ μόλις ὅταν ἀρχίσανε οἱ Ἀρβανίτες νὰ ἐνοχλοῦνε τὴν ἴδια τὴν Τουρκία, γυρεύοντας πλερωμὲς καὶ φόρους, ἀποφάσισε ἡ Πόρτα νὰ στείλῃ στρατὸ καταπάνω τους. Κατέβηκε ὁ ναύαρχος ὁ Χασάνης, ἔφερε τὸ στρατὸ του ἐξω ἀπὸ τὴν Τρίπολη, κ' ἐκεῖ ἀφοῦ τοὺς ἔσπασε, ἔστησε τὸ περιφημὸ τρόπαιό του, τίς τέσσερις χιλιάδες ἀρβανίτικες νεκροκεφαλές. Ἀνέβηκε ὕστερα ὡς τὴ Θεσσαλία, τοὺς ἐσπρωξες στὴν πατρίδα τους, καὶ καψογλύτωσε ὁ τόπος.

τικὸς». Μὰ τὸ ἴδιο λέει καὶ γιὰ τοὺς ἀστολίσκους τῶ Σφακιανῶνε καὶ τῶ Μανιατῶνε, πού μεταξὺ Μοριά καὶ Κρήτη βγήκανε κι ἀρπάζανε ὅ,τι βρῖσκανε. Παρακάτω δὲν πηγαίνανε μήτε οἱ Ψαριανοί. Τοὺς εἶχανε παρακινήσει αὐτοὺς ἴδιοι οἱ Ρουσοὶ νὰ γυρίσουνε τὰ πλοῖα τους σὲ καταδρομικά. Λοιπὸν καταδρομικά, πειρατικά, ἕνα πρᾶμα! Ἀπὸ τὴ Θράκη ὡς τὴ Συρία ἔγινε τρομερὸ τῶνομά τους. Μήτε τὰ χριστιανικὰ πλοῖα δὲν τάφινανε ἀπέιραγα οἱ Μανώλαροι, οἱ Σαριγιάννηδες, οἱ Καλημέρηδες.

"Ὡς τόσο στενοχωρημένη ἡ Ρουσία μὲ τὰ Πολωνικά της, ἄρχιζε νὰ συλλογιέται εἰρήνη μὲ τὴν Τουρκία, κι αὐτὴ τὴν εἰρήνη τὴν ἔφερε ἡ Σουθῆκη τοῦ Κιουτσουκ Καϊναρτζῆ στὰ 1774. Κάθεται καὶ συζητεῖ ὁ ἱστορικός ἂν ἔχουνε δίκιο ὅσοι εἶπανε πὼς ἐπιποτις δὲ βγάλαμε ἀπὸ τὴ Σουθῆκη ἐκεῖνη. Ἐπρεπε νὰ συζητήσῃ, πρῶτο ἂν ἄξιζε, καὶ δεύτερο, ἀ μᾶς ἄξιζε νὰ προσμένουμε τίποτις. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς κερδίσαμε μερικά χάρτινα ἄρθρα. Π. χ. Ἄρθρο πρῶτο, ἀμνηστία. Ἄρθρο ἔβδομο, ἡ Πόρτα νὰ προστατεύῃ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία. Ἄρθρο δέκατο ἔβδομο, μερικὲς συμφωνίες πρὸς ὄφελος τῶ νησιῶνε. Χάρτινα ὁμως ὄλα, ἢ ἀ θέτε, τενεκεδένια.

Γιὰ τίς Ἡγεμονεῖες πέτυχε ἡ Ρουσία κάτι καλ-

λίτερους ὄρους. Πολὺ φυσικὸ ὁμως αὐτό, πρῶτο ἐπειδὴ οἱ Βορεινοὶ δὲ φαίνεται νὰ φερθήσανε μὲ τόση κακοήθεια, καὶ δεύτερο ἐπειδὴ εἶτανε συγγενήδες.

Ζητοῦμε νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ τὴ βώχῃ τῆς ἀτμοσφαιρας ἐκεῖνης, καὶ νὰ προχωρήσομε ἐπαρκαμπρὸς, ὁμως σκοντάφταμε σὲ καινούρια ἐπιχειρήματα καὶ σὲ καινούριες ἀποδείξεις, πὼς ἕνα τουλάχιστο γνήσιο καλὸ μᾶς ἔμεινε ἀπὸ τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο δράμα, ἡ προθυμία τῆς Ρουσίας νὰ μᾶς παραχωρῇ κατόπι κάποια, σὰν προστασία, σὰ συμπονία, πού μᾶς ὠφέλησε πολὺ ὅταν ἀγωνιστήκαμε στὰ γερά. Καλὰ δὲ καὶ μᾶς τὸ εἶπανε! Ὅταν ἀγωνιστήκαμε. Ὁ ἀγώνας τοῦ Εἰκοσιένα, ὅσο κι ἂν εἶτανε κι αὐτὸς ἀταχτος, ἀναρχος, καὶ πολλὲς φορές κακοήθικος, εἶτανε ὁμως ἀληθινὸς ἀγώνας, μ' ἕναν ἐχθρὸ, καὶ μ' ἕνα σκοπὸ. Ὁ ἀγώνας ἐκεῖνος συγκίνησε τότες καὶ τὰ δυὸ τὰ Ἡμισφαίρια. Ὡστε εἶτε ὑπάρχανε τὰ Ρουσικὰ αὐτὰ προηγούμενα εἶτε δὲν ὑπάρχανε, ἡ Ρουσία δὲν μπορούσε, μήτε τῆς σῦφερνε νὰ μείνῃ πέτρα ἀσάλευτη κι ἀψυχη μέσα στὸ γενικὸ συνεπαρμὸ τοῦ κόσμου. Μονάχος ὁ Μπαίρων εἶταν ἀρκετός νὰ τῆς κεντήσῃ τὴ ζούλια.

Τρα κι από την πανούκλα και ούτε μπορεί κανείς να την προλάβει με αντισηπτικά. Σώσε μας από αυτή την πληγή του Φαραώ.

Σε χαιρετώ
ΚΡΙΣΝΑΣ

Ο,ΤΙ ΒΛΕΠΕ

Λάβαμε ένα φυλλάδιο με τον τίτλο «Η μικρή Πατρίδα» και όταν το τυπώσαμε και μεις αλάκκιστο στο φύλλο της άλλης Κεριακής, γιατί τα ζητήματα που γγίζει το φυλλάδιο αυτό, αξίζει να γίνουνται γνωστά σε πλατύτερο κύκλο και να συζητηθούνται.

— Στο φύλλο της άλλης Κεριακής θάρχησουμε και το «Κυνισμός και Κυνικοί» του Μαξίμ Γκόρκι, μεταφρασμένο από τον Ιβήτρο Βασιλικό.

— Ο «Εργάτης» του Βόλου πουλιέται, μια πεντάρα το φύλλο, στο κίσκι της «Ομόνοιας» και στο γραφείο του «Νουμά». Το φύλλο φτάνει δω κάθε Κεριακή πρωί.

— Στο τελευταίο φυλλάδιο της «Εθνικής Ψυχής» ο πρωτοξάδερφος του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και συμπίθερος του Μιλτιάδη, κ. Κ. Ζησιού άνοηται πάλι, γράφοντας διάφορες σοφές άνοησίες για τους Δημοτικιστάδες.

— Ο κ. Ζησιού λέει, ανάμεσα στ' άλλα, και τούτα: «Οι δημοτικιστάδες αδιανοούνται εις την καθαρύουσαν και μεταφράζουσαν κατόπιν, γράφοντας, εις την δημοτικήν». Τρομερό επίχειρημα κι αυτό! Φανταστείτε, να διανοείται ο Ρωμιός Γερμανικά και να γράφει Ρωμαίικα—να διανοείται δηλ. σε μια τεχνητή γλώσσα, που του είναι ξένη στην ψυχή του, και να μεταφράζει τις σκέψεις του στη γλώσσα που μιλάει!

— Τόσο μεγάλη άνοησία δεν την είπα ούτε ο Μιστριώτης ποτέ!

— Λέει και τούτο ο κ. Ζησιού—μά τι δε λέει! Το μόνο σοβαρό επίχειρημα που έχουμε, όσο δουλεύουμε για τη δημοτική, είναι ο «απαρξ» του Ψυχάρη και του Πάλλη». Και τούτο άκομα πώς απαιτείται ύπεροχοι κατήχησαν αδιάβαστοι επειδή τους ήγάτησαν οι περίφημοι γλωσσολόγοι Ψυχάρης και Πάλλη». Δηλ. Τρία πουλάκια κάθονται και παίζουν και μπουζούκι!

— Παρακαλούμε τους κ. κ. συνεργάτες μας στα μās στέλνουν τίποτα για τύπωμα να γράφουν απόξω από το φάκελλο «Για τύπωμα»—κι όταν πάλι τα γράμματά τους είναι προσωπικά, για τον εκδότη του «Νουμά», να τον σημειώνουν στο φάκελλο.

Οί Κλεφτες ως τόσο του Μοριά μ' άρχηγό τους τον Κωνσταντίνο Κολοκοτρώνη είχαν βοηθήσει πολύ το Χασάνη, πιάνοντας τα Τρίκορφα και φράζοντας τα στενά. Ως εδώ Χασάνης και Κολοκοτρώνης φαίνονται σύμμαχοι. Όταν όμως ένα χρόνο κατόπι ξαναγύρισε ο Χασάνης για να δαμάσει και τους Μανιάτες και τους δάμασε, ο Κολοκοτρώνης ήταν όχτρος του. Άρνιόταν να τον προσκυνήσει. Πολιορκήθηκε λοιπό στη Καστανίτσα, και σε δώδεκα μέσα μερόνυχτα σκοτωθήκανε όλοι τους, έξω μερικοί που ξεφύγανε, ένας τους ο Θεόδωρος ο Κολοκοτρώνης, άγώρι τότες δέκα χρονών.

Έτσι από τα πιο βχιτιά σκοτάδια προβάλλουν κάποτες άπεριμένες άχτίδες. Μέσα στην κατάσταση εκείνη, την έλεινή και την άχαραχτήριστη, βρισκότανε δυό φούχτες άντρες, που άξαφνα σταθήκανε, ή μια αντίκρου στις μυριάδες του Τουρκαβανίτη Χατζή Όσμάνη, ή άλλη όμπρός στ' άσκέρια του Τούρκου Χασάνη, σαν πιασμένα λιοντάρια, κι απέθαναν πολεμώντας. Κι από αυτούς πάλι γλυτώσανε δυό, που γραφτό τους είτανε νάνταμώσουνε τον έχτρο σε άκόμα πιο περίδοξες πάλες, — ο Πέτρος ο Μαυρομιχάλης κι ο Θεόδωρος ο Κολοκοτρώνης. Αν αυτούς τους γλυτωμούς τους χρωστάμε στον Όρλόφη, αν την έρη φωτιά που κράταγε ή καρδιά τους την άναψαν τα περιστατικά εκείνα τα θλιβερά, τότες χαλάλι του του Όρλόφη, χαλάλι της και της Μεγάλης Αίκατερίνας. Έμεις όμως νομίζουμε πως όσο και να την κορώσανε τη φωτιά εκείνη τα περιστατικά που δηγηθήκαμε, τη σπία και της όμως την κρατούσανε στο αίμα τους μέσα, καθώς τόσοι και τόσοι άλλοι προτητερινοί, ίσως πιο κακοδηγημένοι και πιο κακομαθημένοι, πάντα όμως έτοιμοι ναποθάνουνε.

(άκολουθεί) ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος φέρει εις γνώσιν των έγγραφέντων εις το Έθνικόν δάνειον φρ. 20 εκατομμυρίων 5 % 1907 ότι συνεπεία της δλικής έγγραφής 113500 όμολογιών, ήτοι ποσού ύπερδιπλασίου των έκδοθεισών εις δημοσίαν έγγραφήν 50000 όμολογιών, κανονίζει, συμφώνως τῷ παρεχομένῳ αὐτῇ εκ του προγράμματος της έκδόσεως δικαιώματι, την κατανομήν ως εξής:

Α'. Οι έγγραφέντες από 1 - 10 όμολογίας θέλουσι λάβη το όλον της έγγραφής των.

Β'. Οι έγγραφέντες δι' άνω των 10 όμολογιών θέλουσι λάβη 45 % επί της έγγραφής των, κατ' έλάχιστον δε όρον 19 όμολογίας. Πάν κλάσμα μιας όμολογίας δίδει δικαίωμα εις μίαν άκεραίαν όμολογίαν.

Η καταβολή του εκ φράγκων 72 ύπολοίπου καθ' όμολογίαν γενήσεται εις το κατάστημα παρ' ή έκαστος ένεγράφη από της 24/7 Μαΐου μέχρι της 26/9 Μαΐου έ. έ. επί παραδόσει των όριστικῶν τίτλων. Έννοείται ότι εκ του καταβλητέου ύπολοίπου θέλει άφαιρεθῆ το συνεπεία της κατανομής μικροτέρου ποσού όμολογιών πλεονάζον εκ της κατὰ την έγγραφήν καταβολής.

Πέραν της άνω τελευταίας προθεσμίας 26/9 Μαΐου θέλουσι καταλογισθ τόκοι ύπερμερίας προς 6 % μετά δε την 1/14 Ιουλίου 1908 ή Τράπεζα δικαιούται να προβῆ εις την εν τῷ Χρηματιστηρίῳ εκποίησην των όμολογιῶν των καθυστερούντων διά λογαριασμόν των.

Έν Αθήναις τῇ 4 Απριλίου 1908.

ΧΟΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κρίσνα. Το λάβαμε. Πολύ καλά. Θα σου γράψουμε. —κ. Ασήρ. Μας άρσε, μα πρέπει να μάθουμε και τάληθινό σου όνομα. Το γράψαμε κι άλλοτε πως πρέπει να ξερούμε και τ'όνομα κεινού που μās στέλνει, οτιδήποτε για τύπωμα. —κ. Παράξενο. Σωστός ο λόγος σου. Α' Η Α' Ακρόπολη από τη μια μεριά φωνάζει πως έθνος άγλωσσο δεν μπορεί να πάει ποτέ μπροστά κι από την άλλη βρίζει τον Ψυχάρη, που ίσα ίσα άγωνίζεται να δώσει γλώσσα στο άγλωσσο τούτο έθνος». Μην ξεχνάμε όμως και τούτο: πως ή Α' Ακρόπολη δηλ. βοηθάει σιμνητικά τον άγώνα μας, όσο μπορεί να τον βοηθήσει μια φημερίδα που έχει να συλλογιστεί και την κυκλοφορία της. Μακάρι να την ακολουθούσανε κ' οι άλλες φημερίδες κι ως μās βρίζανε καθεμερνά όλους μας. —κ. Ε. «Ταμπουρά και Κόπανο» δεν έχουμε. Μπορεί να τον ζητήσεις από τον ίδιο τον κ. Πάλλη, στέλνοντας ένα δελεάρι σου με το άκόλουθο πανώγραμμα «Alex Pallis Esp. Aigburth Drive. Liverpool». —κ. Ν. Χαντζ. στον Πειραιά. Λυπούμαστε, μα από τότε που στείλατε στον κ. Παλαμά κείνο το ύδριστικό γράμμα, δηλώσαμε πως δε θα τυπώσουμε πια τίποτα δικό σας στο «Νουμά».

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

το γραφείο (δρόμος Ζήνωνα 2) πουλιούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα και 1,25 φρ. χρ. για το εξωτερικό, τακόλουθα βιβλία του ΨΥΧΑΡΗ «Τόνειρο του Γιαννίρη» — του ΠΑΛΛΗ «Ηλιος και Φεγγάρι» — του ΦΩΤΙΑΔΗ «Το γλωσσικό ζήτημα και ή Εκπαιδευτική μας αναγέννηση» — του ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Ιστορία της Ρωμιοσύνης», «Μαζώχτρα και Βρουκόλακας» και «Νησιώτικες Ιστορίες» — του Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οι σκιές μου» — του ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝΑ «το Άνσχημίτη» (δράμα) — του ΗΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία και Πατρίδα» — του ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τα Παλιά και τα Καινούρια» — του Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Η ματιά» — του Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανοί και πεθαμένοι» και «Ο Άσωτος» (δράματα) — του ΛΟΓΓΟΥ «Δάφνης και Χλόη» (μεταφρ. Βουτισέρδη) — του ΕΥΡΗΠΙΔΗ «Η Μήδεια» (μεταφρ. Περγιαλίτη) — του ΣΟΦΟΚΛΗ «ο Αίας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδερη).

Η ΙΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη από τον Άλέξ. Πάλλη δρ. 2 και φρ. χρ. 2 1/2 για το εξωτερικό.

Ο ΘΕΡΩΠΗΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ της κ. Άλεξάντρας Παπαδόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 και φρ. χρ. 2 για το εξωτερικό.

Του ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Γαμβοί και Άνάπαιστοι» — «Τρισυγένη» — «Γράμματα» — «Ασάλευτη Ζωή», 6 δρ. άντις 12 που πουλιούνται στα βιβλιοπωλεία. Για τις έπαρχίες 6,50 και για το ύξωτερικό 7 φρ. χρ. δίχως άλλο έξοδο για τα ταχυδρομικά. — «Ο άδωδεκάλογος» του Γύφτου, 3 δραχμές. «Ο θάνατος του Παληκαριού» δρ. 1.

Του ΙΔΑ «Μαρτύρων και ήρώων αίμα.» δρ. 2.

Του Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Πλευτολογία (Δρ. 1) — Κριτική ζου άδολου λογισμού του Κάντ (δρ. 1) — Το δαμολογικό ήτημα στην Άγγλία (λεπτά 50)

Του ΔΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ τα «Πρώτα τραγούδια» δρ. 1.

Του ΕΡΜΟΝΑ «της Ζωής» δρ. 1.

Του ΕΛ ΙΑΝΙΑΝ «Γλώσσα και Ζωή» δρ. 2.

Της κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ «Από τον κόσμο του σαλονιού» δρ. 1.

Του ΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ «Το Μπαμπάκι» δρ. 1.

Του ΨΥΧΑΡΗ όλα τα έργα από δρ. 4 ο τόμος.

Του Γ. ΣΚΛΗΡΟΥ «Το κοινωνικό μας ζήτημα» δρ. 0,50.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

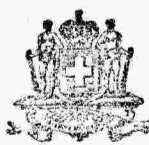
Η Έθνική Τράπεζα δέχεται έντόκου καταθέσεις εις τραπεζιτικά γραμμάτια και εις χρυσόν, ήτοι εις φράγκα και λίρας στερλίνα; άποδοτας εις άρισμένην προθεσίαν ή διαρκείας.

Αι εις χρυσόν καταθέσεις και οι τόκοι αυτών πληρώνονται εις το αυτό νόμισμα, εις δ έγένετο ή καταθέσις εις χρυσόν ή δι' έπιταγής όψεως (cheque) επί του έξωτερικού κατ' έπιλογήν του όμολογιούχου. Το κεφάλαιον κα' οι τόκοι των όμολογιών πληρώνονται εν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τῇ αίτήσεϊ του καταθέτου εν τῷς Ύποκαταστήμασι της Τραπεζής.

Τόκοι των καταθέσεων.

1 1/2	τοῖς 0/0 κατ' έτος	διά καταθέσεις 6 μην.
2	»	»
2 1/2	»	»
3	»	»
4	»	»

Αι όμολογίαι των έντόκων καταθέσεων έκδίδονται κατ' έκλογήν του καταθέτου όνυμοικαί ή άνωνομοι.

ΔΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΥ 1908			
4	ΜΕΓΑΛΑ ΚΕΡΑΗ	ΕΞ 100,000 Δρ.	400,000
4	»	» 25,000	» 100,000
4	»	» 10,000	» 40,000
12	»	» 5,000	» 60,000
20	»	» 1,000	» 20,000
1644	»	» 100	» 164,400
2312	»	» 50	» 115,600
4000 εν όλῳ κέρδη άξίας δραχμῶν.....		900,000	

Μέχρι της πρώτης κληρώσεως (27/10 Απριλίου 1908) να εκδοῦσιν μόνον 500,000 τετραδράχμων γραμματίων ύπ' αριθ. 1—300,000. Μόνον οι αριθμοί οὔτοι θα τεθῶσιν έντός της κληρωτίδος κατὰ την κλήρωσιν ταύτην. Κατόπιν θα εκδοῦσιν μονόδραχμα γραμμάτια ισχύοντα διά μίαν εκ των τριῶν τελευταίων κληρώσεων, ύπ' αριθ. 300,000 άχρις 1,000,000, θα προστεθῶσι δε έντός της κληρωτίδος και οι αντίστοιχοι αριθμοί.

Γραμμάτια πωλούνται. Εις τα δημόσια ταμεία και λοιπὰς δημόσιας αρχάς, εις τὰς Τραπεζάς, εις τὸς σταθμάρχας και στασιάρχας των σιδηροδρόμων, τους διαχειριστάς των μονοπωλίων και τα πρακτορεία των φημερίδων προς δραχμὰς τέσσαρας έκαστον, ισχύον διά τὰς τέσσαρας κληρώσεις και προς δραχμὴν μίαν έκαστον γραμμάτιον, ισχύον διά μίαν εκ των τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διά πᾶσαν πληροφορίαν ή ζήτησιν γραμματίων άπευθυντέον εις το Γραφείον του Έθνικου Στόλου και των Αρχαιοτήτων, ύπουργείον Οικονομικῶν εις Αθήνας. Η πόλησις των γραμματίων άρχεται από 1/14 Ιανουαρίου 1908.

Ο διευθύνων τυμματόχης
Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ